

NYFINLANDSSVENSKARNA

**SPRÅKLIG IDENTITET HOS INVANDRARE SOM
INTEGRERAT SIG I DET FINSKA SAMHÄLLET PÅ
SVENSKA**

Hanna Moilanen

Magisteravhandling i svenska

Jyväskylä universitet

Institutionen för språk

Hösten 2014

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Humanistinen tiedekunta	Kielten laitos
Tekijä: Hanna Moilanen	
Työn nimi: Nyfinlandssvenskarna. Språklig identitet hos invandrare som integrerat sig i det finska samhället på svenska	
Oppiaine: ruotsin kieli	Pro gradu -tutkielma
Vuosi: 2014	Sivumäärä: 77 + 4
<p>Tutkimuksen tarkoituksena on saada tarkempaa tietoa maahanmuuttajien kielellisestä identiteetistä. Keskityn tutkimuksessani maahanmuuttajiin, jotka ovat oppineet valtakunnallisen vähemmistökielen ruotsin, joka on heidän sijoituspaikkakunnallaan enemmistökielen asemassa. Tutkimuksen empiirinen materiaali koostuu teemahaastatteluista. Haastateltavina olleet 5 maahanmuuttajaa (iältään 20 – 54-vuotiaita) osallistuivat henkilökohtaisiin teemahaastatteluihin asuintai työpaikkakunnallaan. Kaksi haastateltavista on tullut Suomeen pakolaisena 1990-luvulla, 2 perhesyistä ja 1 työnantajan lähettämänä. Erilaiset taustat sekä maassaoloaikojen eroavaisuudet (3-22 vuotta) antavat mahdollisuuden tarkastella taustojen vaikuttamista identiteetin kehittymiseen yksilötasolla.</p> <p>Kielellä on suuri vaikutus identiteetin kehityksessä, varsinkin äidinkielen rooli identiteetin osana korostui tutkimuksessa, samoin asenne uusia kieliä kohtaan. Uuteen maahan muutettaessa uuden kielen oppiminen ja sen myötä myös uuden kulttuurin omaksuminen muuttavat yksilön käsitystä omasta identiteetistään. Tutkimuksessani identiteetti nähdään monimutkaisena, tilannekohtaisena sekä alati kehittyvänä, joten tulokset kertovat haastateltavien nykyisen tilanteen ilman kuvaa menneistä tai tulevista identiteeteistä. Haastatteluissani kävi ilmi, että myös maahanmuuttajien taustalla oli merkittävä vaikutus kielellisen identiteetin muokkautumiseen. Pakolaisena Suomeen muuttaneet haastateltavat arvostavat vanhaa kotimaataan ja – kieltään sekä ovat kiitollisia uuden kotimaansa tarjoamista mahdollisuuksista, kun taas työperäisen maahanmuuton kautta Suomeen päätyneet ovat avoimia kaikille kielille ja kulttuureille, eivätkä aseta uutta kotimaataan muiden vieraiden maiden yläpuolelle.</p>	
Asiasanat: språklig identitet, invandrare, minoritet, finlandssvensk, nyfinlandssvensk	
Säilytyspaikka: Kielten laitos	
Muita tietoja – Additional information	

INNEHÅLL

1	INLEDNING	7
2	INVANDRING OCH INVANDRARE I FINLAND	9
2.1	Invandring till Finland	9
2.2	Invandrare, utlänning eller flykting?	13
2.3	Begreppen inom invandringsforskning.....	14
3	IDENTITET	18
3.1	Nationell identitet	20
3.2	Etnisk identitet	21
3.3	Språklig identitet.....	22
3.4	Dubbel identitet och multipla identiteter	23
3.5	Kultur och kulturell kompetens	23
4	TVÅSPRÅKIGT SAMHÄLLE	26
4.1	Vad betyder tvåspråkigheten?.....	26
4.2	Språksituationen i Österbotten.....	27
5	TIDIGARE FORSKNING OM INVANDRING	30
5.1	Österbotten och Södra Österbotten	31
5.2	Integration på svenska i huvudstadsregionen	32
5.2.1	Svenska som integrationsspråk	33
5.2.2	Integrering enligt eget intresse.....	34
6	MATERIAL OCH METOD	36
6.1	Informanterna	36
6.2	Orsaker till ankomsten till Finland	37
6.3	Närmare beskrivning av informanterna	38
6.4	Metod	42
6.4.1	Temaintervju	43
6.4.2	Kvalitativ innehållsanalys.....	47
7	RESULTAT	48

7.1	Tvingade eller fått välja själv – hur syns det i studien?.....	48
7.2	Informanternas identitet.....	50
7.2.1	Modersmålet och språklig identitet	50
7.2.2	Nationell och etnisk identitet	52
7.2.3	Finlandssvenskhet.....	52
7.3	Nyttan av tidigare språkkunskaper	55
7.4	Behovet av finska	56
7.4.1	Finska eller svenska.....	56
7.4.2	Nyttan av språkkunskaperna i finska och svenska	58
7.5	Integration.....	61
7.5.1	Kulturchock	63
7.5.2	Framtidssyn.....	64
8	DISKUSSION.....	66
8.1	Språkval – eller tvångspråk?.....	66
8.2	Vägen till integration	67
8.3	Framtiden.....	67
8.4	Sammanfattning.....	69
9	AVSLUTNING.....	71
	LITTERATUR.....	74
	BILAGOR.....	78

1 INLEDNING

Invandringen har fått allt större plats i vårt samhälle och det är viktigt att få kunskap om hur invandrarna själva tycker att de trivs och har integrerat sig i samhället. Finland kommer att ha en stigande andel invånare som talar två eller flera språk i sin vardag, med familj och vänner och som har rötter i ett annat land. Möjligheten att invandrare som integreras i samhället väljer eller tvingas¹ att välja det andra officiella men samtidigt minoritetsspråket svenska istället för finska finns. Hurdana möjligheter finns det i sådana fall för individer att påverka sin grad av integrering och tycker dessa individer att de är kulturellt kompetenta i den nya kulturen? Med denna kunskap kan vi hjälpa invandrare att anpassa sig i det nya hemlandet. I denna studie har jag valt att lyfta fram invandrare och deras identitet i Österbotten. Dessa invandrare har lärt sig svenska i stället för finska i Finland. Det är intressant att få veta om integreringsspråket påverkar deras sätt att se sig själva bland andra.

Svenskans ställning i Finland intresserar många i dagens samhälle. Hurdan är språkets framtid i ett land där behovet av det andra inhemska språket ifrågasätts allt oftare? I Folktingets (2006: 11) undersökning om finlandssvenskarnas identitet kan man tydligt läsa hur det redan under nationalismens blomstrande tid på 1880-talet diskuterades hur länge det svenska språket och den finlandssvenska kulturen lever kvar i då autonoma Finland. Under den tiden grundades t.ex. Svenska folkskolans vänner (1882), Svenska Litteratursällskapet i Finland (1885) samt Svenska Kulturfonden (1908) som förstärkte och upprätthöll det svenska kulturlivet i Finland. Nu, över ett sekel senare har finlandssvenskarna en ny möjlighet; den nya befolkningen som immigrerar till Finland har att välja sitt integreringsspråk. Om valet är svenska, som i informanternas fall i denna studie, får språket nya brukare och förbättrar sina möjligheter att förbli viktigt i Finland. Invandringen kunde också anses vara en lösning på att förbättra försörjningsbalansen.

---

¹ Kvotflyktingar eller asylsökande placeras till kommuner där majoritetsspråket är svenska.

Majoritetsspråket i kommunen där informanterna bor/arbetar i Österbotten är svenska men invandrare har ett annat språk som modersmål och kunskaper även i andra språk. Därför är det intressant att undersöka hurdana språkliga identiteter invandrare som har bott i Österbotten i några år har.

Mina forskningsfrågor är följande:

- Hurdan identitet har invandrare som integrerat sig i samhället på svenska?
- Hur har svenska som integreringsspråk fungerat i Finland?
- Hur ser informanterna på sin språkliga framtid i Finland?

I min undersökning koncentrerar jag mig på informanternas språkliga identitet och försöker få fram hur de ser på den språkliga situationen de befinner sig i. En del har kanske aldrig tidigare funderat på denna fråga men efter en stunds fundering hittar de flesta sin grupp och kan även motivera varför de hör just till denna grupp (Nuolijärvi 1986: 62). Jag undersöker om invandrarna blir en del av "den finlandssvenska gemenskapen" eller om de hör till "en annan grupp"? Finns det enligt invandrarna en skillnad mellan finskspråkiga finländare och svenskspråkiga finländare, är en av frågorna jag söker svar på. Som en finskspråkig finländare har jag själv haft en tydlig skillnad mellan dessa två grupper. Genom studierna och möjligheterna att lära känna personer som behärskar både svenska och finska flytande, har jag märkt att det är svårt för vissa att betrakta sig som finsk- eller svenskspråkiga tvåspråkiga. Det är intressant att få veta hur det är för invandrare som utöver sitt modersmål behärskar svenska istället för finska.

Som blivande lärare i svenska har jag följt den pågående diskussionen om svenskans ställning i Finland med ett stort intresse. I min studie vill jag få fram hur de svenskspråkiga invandrarna förhåller sig till det finska språket. Om lagen förändras betyder det att svenskspråkiga i Finland inte behöver studera finska i framtiden. Min avhandling är ett slags pionjärbete om svensktalande invandrare i Finland, för invandrare i det svenska Österbotten har inte studerats tidigare.

2 INVANDRING OCH INVANDRARE I FINLAND

Det finns många möjligheter att bli en del av det nya landets kultur och samhälle. I följande kapitel lyfter jag fram termer och begrepp som jag anser vara centrala för situationen bland dagens invandrare i Österbotten. Dessa termer spelar en stor roll för avhandlingen och måste därför definieras. Först skriver jag kort om invandringen till Finland och beskriver dess nuläge samt definierar begrepp som syftar till enstaka personer (avsnitt 2.1). Sedan beskriver jag termer som tar ställning till invandringens stil och hur invandrarna tagit emot den nya kulturen samt förhåller sig till den gamla. För att avhandlingen är skriven av en språkvetare som mest är intresserad av mikronivån, är delen som beskriver invandring inte så omfattande från statsvetenskaplig synpunkt utan snarare en kort introduktion i ämnet.

2.1 Invandring till Finland

Efter världskrigen började *första vågen* av invandring när Europa fick ta emot arbetskraft för att kunna klara av rekonstruktionsbyggandet samt industrialiseringen. Under den tiden immigrerade enstaka invandrare till Finland, mestadels genom äktenskap (övriga familjemedlemmar) eller för att ta emot vissa, speciella arbetsplatser (Forsander 2002: 16). I Finland var det då vanligt att flytta från landsbygden till städer samt emigrera till Sverige eller även till Amerika. Den ekonomiska situationen var sämre i Finland än i Sverige under 1960- samt -70-talen och detta ledde till arbetskraftsinvandringen från Finland till Sverige. Speciellt var åren 1969 och 1970 en aktiv tid då ca 40 000 finländare årligen flyttade till Sverige (Walbeck 2007: 6). Att flytta inom Norden hade blivit enklare när det år 1954 blev möjligt att arbeta i ett annat nordiskt land utan arbetstillstånd. År 1957 trädde den nordiska passfriheten i kraft, vilket gjorde flyttningen och resandet i Norden ännu enklare (Norden.org, 2013a och 2013b).

Under den så kallade *andra vågen* av invandring kom många asylsökande och flyktingar till de europeiska länderna. 1980- och 1990-talens invandring till Norden hade nya drag: i högre grad bestod invandringen av flyktinginvandring samt anhörlinginvandring

(Wahlbeck 2007: 7). Som Salt (2000: 5, refererad i Forsander 2002: 18) beskriver situationen ville många tidigarekomna ha sin familj nära sig i det nya hemlandet och en del ville bilda familj och gifta sig med någon från samma ursprungsland. Antalet personer från Östeuropa, Asien och Afrika steg, men fortfarande kom två tredjedelar av de nya invandrarna från Europa. De sökte inte enbart arbete, utan även ett stabilare liv utan krig och med bättre livskvalité (Jaakkola 1999: 14, Wahlbeck 2007: 7). Under 1980-talet var även återinvandringen från Sverige till Finland stor och nu har läget lugnat sig och flytt-rörelsen mellan Finland och Sverige har hållit sig på samma nivå. 1990-talet var tiden när antalet invandrare fyrdubblades i Finland (Jaakkola 1999: 16). President Koivisto välkomnade ingermanlänningar till Finland år 1990 och deras återflyttning till Finland ökade antalet invandrare vid sidan av flyktingströmmen samt antalet asylsökande från Somalia och Jugoslavien (Jaakkola 1999: 14). Antalet internationella äktenskap ökade när gränsöverstigande samarbete blev aktuellt och lätt att genomföra. Detta ledde till att det finska samhället ställdes inför nya utmaningar genom invandring och internationalisering. När Finland blev medlem i Europeiska Unionen 1995 var det nödvändigt att påbörja arbetet med invandrings- och flyktingpolitiken för att få en enhetlig linje med EU (Honkasalo 2001: 6). Forsanders (2000: 20) undersökning beskriver situationen i mottagarländerna. När den andra vågen inom invandring var igång började mottagarländerna koncentrera sig på det etniska och det kulturella i invandringdiskussionen. Man började betona olika kulturella drag: första steget var att få invånarna att ta bättre emot nya kulturer och att invandrarna skulle uppskatta sin egen kultur som har sina egna speciella drag. Då började man tala om det mångkulturella samhället där intoleransen inte var acceptabel och där man försökte minska diskriminering av främmande kulturer.

Under 2000-talet har man kunnat urskilja nya aspekter inom invandringen. Under 1970-talet invandrade man till de nordiska länderna för att här fanns arbete: invandrarna hade en låg utbildningsgrad och blev en del av den traditionella arbetarklassen i det nya landet. De som immigrerat under 1970- och 80-talen har redan pensionerat sig. Dagens migrationsmönster ser mångsidigare ut och även invandrarnas sociala relationer har förändrats. Wahlbeck (2007: 5–6) påminner om att under tiden har även själva samhällena genomgått förändringar som påverkat invandringen i de nordiska länderna. I denna studie ser man situationen som Wahlbeck (2007: 6) påpekar: flyktingar som var

aktuella under 1980-talet är inte längre flyktingar. T.ex. situationen i Kroatien har lugnat ner sig och landet fick EU-medlemskap i juli 2013.

Alla utöver en informant i denna studie har hunnit bo i Finland under en så lång tid att de beviljats finskt medborgarskap (ifall de ansökt om det) och deras barn har gått i en finländsk skola och frågan om de idag känner sig som invandrare är intressant att ta reda på. Informanterna i studien (se avsnitt 6.1) representerar (3) tre olika kategorier: 1) flyktingar, 2) anhöriginvandrare, 3) arbetsinvandrare. Den sistnämnda kan delas i två underkategorier där en informant (NF4) är högutbildad professionell inom sitt yrke och har ursprungligen skickats till landet av sin dåvarande arbetsgivare. En annan (NF5) informant har däremot flyttat till landet på grund av den allmänt bättre arbetssituationen samt studiemöjligheterna. När antalet informanter är fem, är tre olika kategorier mycket och återspeglar det faktum att invandringssituationen i Finland är ett mångsidigt samt ett intressant forskningsområde.

I en rapport från Statistikcentralen (2013a) ser man hur invandringen år 2012 var större än någonsin. Allt som allt flyttade under rekordåret 31 280 personer² från utlandet till Finland. Ökningen till år 2011 var 1 800 personer. Nettoinflyttningen³ ökade med 610 personer och var sammanlagt 17 340. År 2012 ökade nettoinflyttningen av utländska medborgare med 2 030 personer. Från EU-länder flyttade 16 340 personer och antalet var 1 420 större än året innan. Från Finland flyttade 8 710 personer till EU-länder; 290 fler än år 2011. Statistikcentralen har räknat som invandrare personer som har som avsikt att stanna i Finland minst ett år. I slutet av år 2012 bodde i Finland 195 511 personer som hade utländskt medborgarskap (3,6 % av totala befolkningsantalet). De klart största invandrargrupperna var ester (39 763) och ryssar (30 183) (Statistikcentralen 2013b). Tabell 1 nedan presenterar invandring under tiden informanterna i studien har invandrat till Finland. Man ser att drygt 413 000 invandrare har flyttat till landet mellan 1992 och 2012. Från länder som är representerade i denna studie har till Finland flyttat

---

²Här räknades med även personer som hade finskt medborgarskap vid flyttet.

³ Nettoinflyttning är skillnaden mellan inflyttning och utflyttning (till och från landet).
År 2011 flyttade 13 850 personer från Finland.

nästan 30 000 människor. Balkanområdet som i tabellen föreställer ett land är med i studien med två informanter som säger sig komma från Bosnien och vara bosnier.

Tabell 1 Invandring till Finland från informanternas hemländer

Invandring från länder som är med i denna studie mellan 1992-2012	
Balkanområdet ⁴	12 110
Nederländerna	3 937
Thailand	9 662
Vietnam	3 469
Sammanlagt	29 178
Invandring sammanlagt	413 153

Det som gör Finland till ett intressant land angående invandringen är förändringarna i landets situation. Finland har blivit ett mottagarland efter att tidigare varit ett sändarland. Även orsakerna till invandring har blivit mångsidigare. En del söker skydd som politiska flyktingar eller har redan tidigare familjemedlemmar i landet och flyttar hit p.g.a. familjeband. Som Wahlbeck (2007: 7–9) konstaterar, har de som flyttar efter arbete också stor variation: de kan vara lågutbildade eller högutbildade, arbetslösa eller skickade på arbetskommendering, långvarig eller temporär arbetskraft. Forsander (2000: 21) lyfter fram Finlands senare industrialisering jämfört med andra nordiska länder när man beaktar landets val att ta emot större mängder kvotflyktingar samt invandrare först under 1990-talet och senare.

Laakkonen (1991: 11-12) påminner oss om kända invandrare som använde svenska i sin vardag i Finland. T.ex. har vår nationalsång Vårt land blivit komponerad av den tyske Fredric Pacius och de fina byggnaderna runt Senatstorget i Helsingfors hjärta är ritade av Carl Ludwig Engel som också var tysk. Dessa och många andra invandrare tillhörde

---

⁴ Här har räknats med Bosnien och Hercegovina, Forna Jugoslavien, Forna Serbien och Montenegro, Kroatien, Makedonien, Montenegro, Serbien samt Slovenien. Dessa länder har format Socialistiska federativa republiken Jugoslavien mellan 1945-1992. Republiken Kosovo, som var till den 17 februari 2008 en del av Serbien har inget ISO 3166-1 landskod och är därmed inte med i Statistikcentralens databas.

landets svenskspråkiga minoritet och bevisar att integration på svenska har förekommit redan under en lång tid.

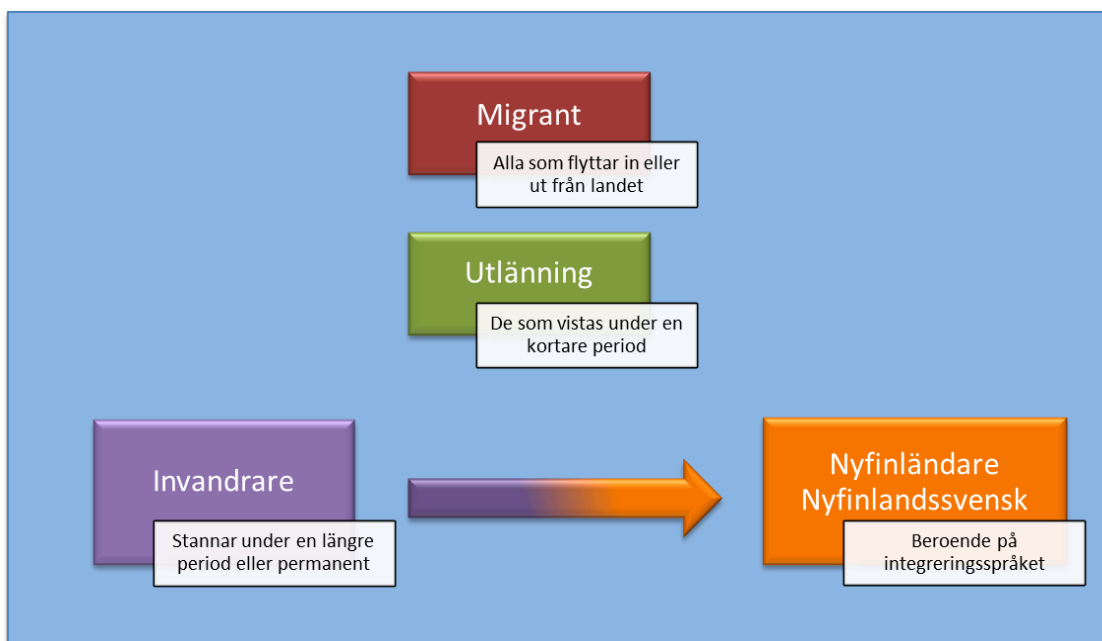
2.2 Invandrare, utlänning eller flykting?

Vi har olika beteckningar för personer som är permanent bosatta eller besöker landet. I följande kapitel redogör jag för termer som är relevanta i min studie. Termerna används som sådana i studien. *Utlänning* syftar juridiskt på en person som inte är finsk medborgare. Som utlänning kan anses t.ex. turister, ishockeyspelare eller andra personer som flyttat till landet för att bosätta sig där även under en längre period. Flyktingar och asylsökande anses vara utlänningar tills de fått finskt medborgarskap (Forsander 2002: 10). Alla de personer som av olika skäl flyttat från ett land in i ett annat land kallas för *invandrare* (Migrationsverket 2013a). Enligt Häkkinen & Mattila (2011: 12) handlar det om ett ganska neutralt allmänbegrepp som syftar på människor med olika bakgrund. Begreppet invandrare har även fått en del kritik genom att dela in befolkningen i Finland i två delar: “vi” finländare – “andra” utlänningar som inte tillhör gemenskapen. Hur länge en person kallas invandrare är ovisst. Därför har man tagit i bruk nya termer som t.ex. *nyfinländare* som syftar på invandrare som är permanent bosatta i Finland och skiljer sig från utlänningar som vistas under kortare tid i landet. I denna studie har även termen *nyfinlandssvensk* använts som beskrivning för invandrare som har lärt sig svenska i Finland och kan ses som en del av Svenskfinland. Lepola (2000: 354-357) påpekar att man har använt begreppen invandrare och utlänning som synonymer men då syftar man alltid på en person som icke-finländare. Därför uppfattar man aldrig en invandrare som finländare. Om invandrare anses tillhöra en språklig- eller kulturell minoritet, finns risken att även barn som är födda i Finland och har finskt medborgarskap ses som invandrare/utlänningar. *Migrant* kan vara en invandrare eller en utvandrare. Personen flyttar från ett land till ett annat av egen vilja, utan tvång, t.ex. för att det finns arbete i det nya landet. Som *asylsökande* ses personer som begär skydd och uppehållsrätt i ett främmande land. Om asyl beviljas får personerna flyktingstatus, asylsökande betraktas inte som flyktingar. *Flykting* är en utlänning som UNHCR⁵ anses vara flykting eller

---

⁵ UNHCR= Förenta nationernas flyktingkommissariat.

som har blivit beviljad asyl i något land. Personen har välgrundad fruktan för förföljelse på grund av sin härkomst, religion, ras, nationalitet, tillhörighet till viss samhällsgrupp eller politisk åskådning. *Kvotflykting* är en flykting eller en utsatt person som UNHCR har ansett vara flykting och som beviljats inresetillstånd inom ramen för en flyktingkvot som fastställts årligen i landets budget. I figur 1 visas hur de olika termerna relaterar till varandra och hur de används i denna studie. Överst finns de allmänna termerna migrant och utlänning. Nederst till vänster finns termen invandrare som syftar på alla som flyttar in i ett land och stannar där under en längre period. När dessa invandrare integrerar sig i samhället på det valda språket blir de antingen en del av den finskspråkiga majoriteten: nyfinländare eller en del av landets svenskspråkiga minoritet: nyfinlandssvenskar. I denna studie har invandrarna lärt sig svenska och kan då kallas för nyfinlandssvenskar.

FIGUR 1 Olika beteckningar för personer som inte är finländska medborgare från början

2.3 Begreppen inom invandringforskning

I det nya hemlandet förväntas invandrare vänja sig vid den nya kulturen. Jag presenterar de vanligaste begreppen assimilation, ackulturation, integration, marginalisering samt mångkulturalism som använts genom tiderna om hur invandrarna har lyckats bli en del av det nya samhället – och uppnå tvärkulturell kompetens. Skutnabb-Kangas har beskrivit begreppen nästan 20 år före Huttunen (2002) och man kan se hur termernas in-

nehåll har blivit enklare genom tiden. Kärt barn har många namn – invandringen har genom åren beskrivits med en mängd olika termer.

Assimilation, utvecklingen där ”invandraren accepterar den nya kulturens normer och värderingar till den grad, att det innebär ett känslomässigt förkastande av den gamla kulturens normer och värderingar” skriver Skutnabb-Kangas (1986: 187). Med detta menar Skutnabb-Kangas (1986: 187) att individen kan t.o.m. förlora helt den gamla kulturen eller delar av den trots den kompetens som finns kvar. Som ett exempel lyfter hon fram finländare som efter 15 års vistelse i Sverige inte längre kan tala finska utan accent. Den största skillnaden från integration är att individen inte uppskattar sin gamla kultur lika mycket som den nya, dvs. ”de ser ner på sin gamla kultur, och vill helhjärtat identifiera sig med den nya” (Skutnabb-Kangas 1986: 187). Assimilationstanken var i tidigare studier inom invandring den som man refererade till. Den beskrev hur invandrare har hittat sina platser och tagit de nya kulturella dragen i bruk i det nya samhället (Huttunen 2002: 42).

Ackulturation beskrivs som ett fenomen där de gamla samt originella kulturvanorna förändras efter att olika kulturella grupper har kommit i kontinuerlig kontakt med varandra. Förändringarna kan ske antingen i ena eller i båda parternas kultur (Redfield 1936: 149, refererad i Alitolppa-Niitamo 2010: 45). Förändringarna kan vara på en samhälls nivå såsom sociala som Berry konstaterar (2007: 543, refererad i Alitolppa-Niitamo 2010: 45). Då gäller det sociala strukturer, institutioner eller kulturella praxis. Skutnabb-Kangas (1986: 186) ser förändringsprocessen som ett stadium där invandraren börjar lära sig grunderna av den nya kulturen och kan uppträda som en fullvärdig medlem. Med förståelse av olika nya kulturella drag börjar man acceptera vissa normer och värderingar. Man kan även jämföra nya och gamla normer. Man har nostalgiska tankar om gamla kulturens speciella drag som nu syns bättre i jämförelse med den nya kulturen och dess för- och nackdelar. De gamla dragen kan uppskattas mer i det nya landet än i det tidigare hemlandet, när de inser att de inte är universella (Skutnabb-Kangas 1986: 186-188). Huttunen (2002:42) skriver att i ackulturation syftar man till förändringar som har hänt i invandrarnas liv, oftast för ändringarna invandraren närmare den nya kulturen.

Skutnabb-Kangas (1986: 186) beskriver *integration* som en företeelse där immigranterna utöver den egna kulturen har kommit in i den nya kulturen och bekantat sig även med dess normer och värderingar. Den gamla kulturen försvinner inte någonstans utan trots möjliga konflikter speglas båda kulturerna i individens vardag, påpekar Skutnabb-Kangas (1986:186). Resultatet med integration (som inte är ett stabilt tillstånd) kan med tiden vara en ny kultur, där kulturella drag både från den gamla och från den nya kulturen har blandats och är i balans. Enligt Skutnabb-Kangas (1986: 186) är individer som lärt sig leva med två olika kulturer och språk det som världen behöver: de kommer att ha status som förmedlare mellan representanter från olika kulturer och kan därmed förhindra konflikter. Huttunen (2002: 42) menar att integrering syftar på förbindelserna mellan den gamla och nya kulturen, och att invandrarna blir fullständiga och jämlika medlemmar i det nya samhället: i politik, på arbetsmarknader. Samtidigt kan de även behålla sin plats i den gamla kulturen och behålla identiteten. Finlands officiella invandringspolitik har som mål att invandrare ska integrera sig i samhället så att de får behålla det gamla men blir fullständiga medlemmar i det nya. På finska har man tagit i bruk ordet ”kotouttaminen” som kunde bli översatt ”att känna sig hemma” på svenska, dock den direkta översättningen som används är integrering. I Magmas studie Via svenska (s. 27) anses integration enligt sociologisk term syfta på delaktighet i ett samhälle. Den delas vidare i social, kulturell, politisk och ekonomisk integration.

Marginaliseringen skiljer sig från de tidigare definitionerna på det sättet att individen förlorar sin kunskapsmässiga kompetens i den gamla kulturen; resultatet när man inte längre har kontakt med den. Det kan även vara svårt att uppträda enligt den gamla kulturens normer när man så starkt vill vara en del av den nya kulturen. Tyvärr är det inte så enkelt att bli accepterad i den nya kulturella gruppen, speciellt när det gäller första generationens invandrare och konsekvensen kan vara att invandrare står utanför båda gemenskaperna. (Skutnabb-Kangas 1986: 187).

Mångkulturalism eller *multikulturalism* är termer som beskriver det senmoderna samhället som är flerspråkigt (Haglund 2004: 359) och även i Finland har man börjat diskutera kulturella skillnader i allmänhet. Termen syftar på ett samhälle med invånare från olika kulturer och i Finland användes den för första gången år 1990 (Lepola 2000: 203-204). En del av mångkulturalism är flerspråkighet. Diskursen runt mångkulturalism är

omfattande och det beror på om man syftar på samhälls- eller individuell nivå. Är det frågan om individer som uppfattar och godkänner mångkulturella drag i sin vardag, även i sin identitet eller handlar det om ett samhälle vars individer är mångkulturella? Man kan även förstå mångkulturalism i ett samhälle så att där lever flera monokulturella grupper som är i kontakt med varandra. (Yack 2002: 109 citerad i Horsti 2005: 29).

Migrationsverket har tillsammans med Kyrkans Utlandshjälp påbörjat en utbildning som orienterar de kvotflyktingar som är på väg till Finland om det som väntar i det nya landet. Kurserna arrangerades i Turkiet samt i Rwanda och Malawi under hösten 2013 (Migrationsverket 2013b). En likadan utbildning har inte arrangerats tidigare för flyktingar som befinner sig utanför mottagarlandets gränser. Finland är det första landet som erbjuder flyktingarna möjligheter att bekanta sig med landets kultur, språk samt samhälle redan före ankomsten. Att man bara erbjuder undervisning i grunderna i det finska språket kan leda till att de flyktingar som placeras i en svenskspråkig kommun har svårigheter med inläringen av det svenska språket. Dock är det bättre att erbjuda undervisning i ett språk i stället för att inte erbjuda någon undervisning alls. Och som studien visar, är kunskaperna i båda nationalspråken till nytta enligt informanterna. Orienteringskursen bevisar hur viktigt det är att flyktingarna och alla invandrare erbjuds verktyg för att underlätta integreringen. Tiden visar hurdana resultat orienteringskursen får.

3 IDENTITET

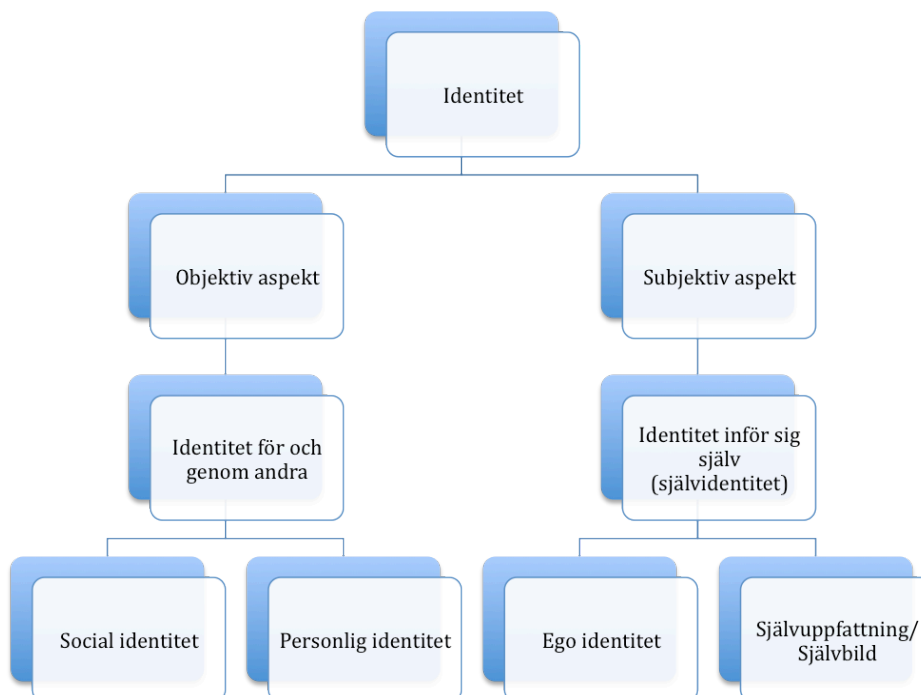
I detta kapitel presenteras begreppet identitet som har en central roll i studien. Först behandlar jag ordets etymologi och ger en kort historik över identitetsforskning, sedan lyfter jag fram olika beskrivningar och sist presenterar jag identitetsbegreppets viktigaste underkategorier. Efter att bekantat mig med material om identitet kan jag konstatera att begreppet är komplext och mångdimensionellt. Nedan har jag tagit med olika förklaringar och definitioner som hjälpte mig att förstå vad identitetskonstruktion egentligen är. Mängden av material inom samhälls- och språkvetenskapen avslöjar hur stort intresset för identitet är i vårt samhälle; många fina beskrivningar kunde av utrymmesskäl inte beaktas här.

Självva ordet *identitet* härstammar från det latinska ordet *idem* som betyder "densamme" (Wolf-Knuts 1995: 2). Enligt Lange & Westin (1981: 183) betyder ordet identitet fullkomlig likhet eller överensstämmelse. Termen syftade under 1940-talet på tidsperioden när ungdomar når vuxenhet och blir unika vuxna individer. På 1960-talet associerades termen till sociala grupper och på 1970-talet speciellt till etniska grupper, minoriteter samt ursprungsbefolkningar fick forskarnas intresse. Nuläget för termen identitet är positiv: strävan efter en egen identitet och känslan att man känner till sina rötter anses vara viktig. Om man känner sig *rotlös*, dvs. saknar kännedom om sitt innersta inre och sin härkomst och var man hör hemma anses negativt. En bristande samhörighetskänsla kan i det moderna samhället orsaka rotlöshet (speciellt bland unga), känslan av otillräcklighet (vuxna) eller känsla av ensamhet (åldringar). (Wolf-Knuts 1995: 2).

Norton (1997: 410 och 2000: 5) använder termen identitet för att beskriva människornas sätt att förstå världen och deras relationer med den samt hur denna relation ständigt omformuleras genom tiden när individens världsuppfattning förändras. Musk (2010: 56) refererar till tidigare studier om identitet där det ses som *något som förändras hela tiden* och får nya nyanser i samspelet med andra individer. Identitet anses vara någonting som kan ses när individer jämför sig själva med andra, *i relation till omvärlden*. Världen förändras kontinuerligt; därmed förändras identitetskonstruktionen, såsom Musk (2010: 56) och Norton (1997: 410 och 2000: 5) anmärker.

Joseph (2004: 1) försöker konkretisera saken ännu mer och öppnar begreppet så att det enklaste sättet att beskriva identitet är svar på frågan *vem är man?* Vi borde alla ha ett slags identitetsbevis; ett pass, körkort eller ett identitetskort som hjälper oss att bevisa vilka vi är och varifrån vi kommer. Detta räcker dock inte när man vill specificera sin identitet och själva begreppet, men är en bra början. Frågorna ”vem är du egentligen?” och ”vem är du innerst inne?” (Joseph 2004: 1) ger djupare svar på frågan vad identitet är, och för många räcker säkert denna definition. Joseph lyfter också fram hur var och ens namn hjälper oss att särskilja ytligt folk enligt namn. Stier (2003: 13) medger att det inte finns en enkel förklaring till vad identitet är; en uttömmande definition är omöjlig.

I Figur 2 nedan visas där Lange och Westins (1981: 186) syn på identitetskonstruktion visas. *Objektiv aspekt* syftar på det hur andra ser och definierar en individ, deras syn på personen. Den objektiva sidan kan delas in i *social identitet* och *personlig identitet*. *Subjektiv aspekt* syftar på individens sätt att se sig själv (självidentifikation) och kan delas vidare i *ego-identitet* och *självuppfattning*.

FIGUR 2 Identitetsbegreppet enligt Lange och Westin (1981:186).

Vidare kan man beskriva att den objektiva sidan är fastställd av andra i omgivningen. Social identitet, som ses vara en djupare del av den objektiva identiteten definierar hur

de andra identifierar en person t.ex. enligt sociala kategorier eller kön. Samtidigt som individer har sin egen, privata identitet, har även mindre eller större grupper sin gruppidentitet (Wolf-Knuts 1995: 3) och denna identitet kan också delas in i *individuell*⁶ och *social identitet*. Detta betyder att t.ex. sociala eller etniska grupper formar sin sociala identitet genom att spegla sig mot andra sociala/etniska grupper. I denna studie kunde man t.ex. betrakta bosniska invandrare som en etnisk grupp och gruppens sociala identitet, hur de ser sig själva bland andra minoriteter i Österbotten.

Den subjektiva aspekten som Lange och Westin (1981: 184) preciserar vara "en inre scen där båda värden, 'de andra' och jag själv framträder". Den upplevda, subjektiva identiteten har många subtila drag som andra kanske inte känner till utan bara möjligen har hypoteser om dem. Subjektiv identitet reflekterar individen från andra, men så att bara individen själv är medveten. Den subjektiva sociala identiteten tar utöver självbilden hänsyn till hur individen identifieras inom den sociala gruppen individen befinner sig i. Individen har en känsla av unikheter (Wellros 1998: 116-117).

Även i preciseringen av identitet har mångkulturalismen och flerspråkigheten fått en allt större plats och påverkar kontinuerligt individernas identitetsskapande. Haglund (2004: 359) lyfter fram globaliseringen och de moderna kommunikationerna samt teknologiernas inverkan på att samhället nu är mångkulturellt och flerspråkigt. Detta har förändrat synen på identitet: identitet ses inte längre som stabil och ensidig utan den har flera nivåer och blandas med drag från olika kulturer.

3.1 Nationell identitet

I min studie har den nationella identiteten en central roll, för informanterna har lämnat sina hemländer och bor numera i Finland. Som Petersson (2003: 26–27) konstaterar, vaknar nationalismen ofta till starkt liv då individen vistas utomlands eller den egna nationen upplever något stort och känsligt. I denna studie har alla informanter flyttat till ett nytt land och representerar olika minoriteter. Två informanter har därtill kommit till

---

⁶ Även kallad för personlig identitet i andra källor.

Finland som flyktingar. Detta kan inte lämnas utan en närmare granskning i analysdelen. Enligt Joseph (2004: 162–163) koncentrerar sig den nationella identiteten på hur individen ser på politik och speciellt strävan efter autonomi.

3.2 Etnisk identitet

Forskning inom etnicitet har enligt György-Ullholm (2010: 25–26) haft två olika inriktningar under efterkrigstiden. De tidigare, *primordiala*, definitionsförsöken gjordes på 1950- och 1960-talet, när synen på etniciteten var mer stabil. Etniciteten ansågs vara något som var medfött och oförändrat, ”ett av de mest grundläggande banden människor emellan”, framhäver György-Ullholm (2010: 26). Man fick sin etniska identitet som arv och tillhörde en etnisk grupp vars religion, språk, seder och bruk man delade. Även geografiskt sett kunde man identifieras, och dessa definieringssätt gjorde att etniciteten insågs vara en kategorisk egenskap, dvs. man var medlem i en etnisk grupp under hela sitt liv utan att själv kunna välja annat. Synsättet kritiserades när den inte gav någon plats för individens möjlighet att utveckla sig. Joseph (2004: 162–163) beskriver etnisk identitet så att den koncentrerar sig mer på härkomsten och kulturella arv när nationell identitet har fokus på det politiska. Termen har även använts som synonym till nationell identitet.

Den senare inriktningen (forskare som t.ex. Barth, Horowitz, Hannerz och Eriksen, presenterade i György-Ullholm 2010: 25–26) kallas för *socialkonstruktivism* och dess definitioner har gett etniciteten en ny profil: den ses som en social konstruktion som är en produkt av vår sociala interaktion med andra. Enligt Heller (refererad i Norton 2000: 12) är den etniska tillhörigheten ett resultat när man växer upp i ett samhälle som inte är homogent utan det finns olika etniska grupper och individen får möjligheter att jämföra sig själv med andra och möjligen inser att hon/han tillhör en motsatt grupp än majoriteten. Även Ng (refererad i Norton 2000: 12) samt Hall (1999: 11-13) påpekar att interaktion med andra som har skillnader i sin etniska bakgrund är grunden till etnicitet. På samma sätt som Heller tidigare lyfte fram tillhörigheten som en viktig del av etnicitet, anser Ng att man borde koncentrera sig mera på invandrarnas vardagliga och personliga erfarenheter i växelverkan med andra i stället för lokala sedvänjor och språksituationer

som är allmänt kända. Österbotten är enligt denna definition ett område där invandrare borde ha en etnisk identitet – de kan jämföra sina vanor och sätt med österbottningar samt andra invandrare med annorlunda bakgrund och specificera sig till mindre etniska grupper som har en stor samhörighetskänsla.

Själv ser jag den nationella identiteten som övergrepp till etnisk identitet, individer kan ha likadan nationell identitet men tillhöra olika etniska grupper och ha olika etniska identiteter.

3.3 Språklig identitet

Språklig identitet är mångfasetterad. Visapää (1996: 25) ger språket en stark roll i identitetsskapandet: det är språk som formar identiteten och är verktyg för dess upprätthållning, även världsuppfattningen görs med hjälp av språket. Man kan inte urskilja olika identitetsdelar. Språklig identitet har mycket gemensamt med etnisk identitet samt nationell identitet och dessa påverkar varandra. Joseph (2004: 11) skriver att man inte kan skilja åt språk och identitet; identiteten är nära språket. Språket kopplas ofta till status och makt och speciellt enspråkighet har ansetts vara fördel och norm i västerländska samhällen (György-Ullholm 2010: 32). Detta kan ha förorsakat att man inte så lätt hittar information enbart om språklig identitet utan språket har alltid tagits med som en annan del av kombinationen som beskrivit identitet.

För minoritetsgrupper är modersmålet en sammanbindande faktor. Det visar härkomst och att man har tillgång till en annan kontext än majoritetsbefolkningen (Visapää 1996). Andraspråksinlärare kan enligt Norton (2000: 5) välja i vilka situationer de använder L2⁷ med infödda talare av målspråket. Språkkunskaperna ger individen möjligheter att socialisera sig i olika språkgrupper och då även i olika etniska grupper (György-Ullholm 2010: 32). Två- eller flerspråkiga individer befinner sig i en situation som enligt Cummins (Börestam & Huss 2001: 59) bekräftar språkens ömsesidiga beroende av

---

⁷ L2= Target language = målspråket = språket man lär sig som ett andraspråk

varandra. De olika språken påverkar varandra på ett positivt sätt – det är enklare att lära sig nya språk när individen har goda kunskaper i sitt modersmål.

3.4 Dubbel identitet och multipla identiteter

Nuolijärvi (1986: 66) skriver om individer som har drag från den gamla hemkulturen samt den nya majoritetskulturen de lever i. Dessa personer identifierar sig med två grupper och skapar samtidigt *dubbel identitet*. Hon ser både positiva och negativa sidor med det. Positivt enligt Nuolijärvi (1986: 66) är att individen har bredare språklig kännedom när ett nytt språk kommer med en ny kultur, men det kan lätt leda till att samhörighetsband saknas till båda grupperna. Då kan man känna sig utanför båda grupperna. Magnusson (2010: 80) nämner en tidigare tolkning av Giampapa (2004) om dubbel marginalisering. I sådana fall hör inte individen helt till majoritetssamhället pga. en/flera skiljaktigheter men är utesluten från den språkliga och kulturella minoritetsgruppen när inte heller dess kulturella drag är fullföljda. I den här studien är det intressant att se om informanterna är en del av dubbelminoritet; *invandrare* och *finlandssvenskhet*. Finlandssvenskheten representerar dock majoritet i Österbotten, men i Finland bildar de en minoritet.

3.5 Kultur och kulturell kompetens

Skutnabb-Kangas (1986: 179) har sammanfattat kort begreppet *kultur* och beskriver det så att kultur är på vilken en grupp människor grundar livet och hur de organiserar sitt liv. Enligt Wellros (1998: 13) kan kultur beskrivas som den delen av livet som innehåller språk, tankemönster samt värdesystem och har lämnat sina spår t.ex. i konsten. Vi är kulturens skapare samt omskapare. När man flyttar till ett främmande land möter man en ny kultur. Det är intressant att förstå hur människorna kan leva bland flera kulturer och veta om det är möjligt för dem att vara bikulturella på samma sätt som man är tvåspråkig. Enligt Skutnabb-Kangas kan man dela kulturell kompetens i tre delar: kunskapsdelen, känslodelen och uppträdandedelen. I följande tabell (Tabell 3) presenterar jag Skutnabb-Kangas modell.

Tabell 2 Kulturell kompetens enligt Skutnabb-Kangas (1986: 179)

1. Kunskapsdel	Kognitiv del av kulturell kompetens. I början vet man inte så mycket om den nya kulturen men med tiden växer kunskapen t.ex. om vardagliga ämnen såsom kost, klädsel, sedvanor. Man får kännedom om folket: hur de betar sig/uppfostrar sina barn, man lär sig t.ex. om institutioner och lagstiftning.
2. Känslo del	Affektiv del, som innebär att man har positiv attityd mot en kultur som man förstår bra och kan därmed identifiera sig med den. En stor del av normer och värden är sådana att man kan acceptera dem åtminstone i viss grad. Om man inte godkänner vissa normer är det svårt att frigöra sig från hela kulturen när positiva känslor ändå är så starka mot den.
3. Uppträdandedel	Man utnyttjar kunskapsdelen så att med de kunskaper som tagits in kan man på ett passande sätt uppträda i olika situationer utan att orsaka konflikter.

Skutnabb-Kangas (1986: 179–180) menar att man kan ha kulturell kompetens i två eller flera olika kulturer om man betraktar den genom *kunskapsdelen*. Man glömmer inte den andra kulturens vanor och kunskap om olika kulturer inte står i konflikt med varandra, tvärtom. Man kan lära sig nytt av olika kulturer och samtidigt behålla kunskap om den kulturen man är van vid. Samtidigt som man lär sig mera om ny(a) kultur(er) märker man lättare vad som är speciellt just med dessa och kan då bättre förstå olika kulturer och får mer kunskap så att kunskapsdelen växer. Känsloerna, speciellt de starka tar så mycket plats i människokroppen att enligt Skutnabb-Kangas är det svårare att ha starka och djupa känslor för flera kulturer (*känslo delen*). Speciellt svårt är det med kulturer som står i konflikt med varandra på vissa områden, t.ex. i religion eller barnuppfostran. För att det skulle vara möjligt krävs det att personen har levt i båda kulturerna och har förstått det innersta i dem båda. Ett sätt att anpassa sig till situationen är att skilja kulturerna åt och kategorisera olikheterna samt använda bara en kultur och dess normer åt gången i situationer som annars skulle orsaka konflikter. Den sista delen av kulturell kompetens, *uppträdandedelen* ger personen verktyg att umgås i den nya kulturen. I Finland kunde en inlärd vana som bevisar att man tillhör gruppen som en kompetent medlem, vara att inte tala i hissen eller i bussen till personen som befinner sig bredvid. Om man småpratar kan man speciellt i större städer där folk inte känner varandra väcka

uppmärksamhet; personen i fråga betar sig på ett annat sätt än vad som är norm i kulturen.

Wellros (1998: 45) nämner en känsla som alla som flyttar upplever under en tid. *Kulturchock* kan kännas när man flyttar inom ett land eller till ett helt nytt land, men man kan uppleva den även när man byter arbetsplats och blir medlem i en ny grupp. I min studie har informanterna fått uppleva känslan att bli dövstum som Wellros (1998:45) nämner: en situation där individen inte behärskar landets språk och kan varken tala eller förstå andra. Chun (2006) har i sin undersökning fått fram att de som kommit som vuxna till det nya landet har svårast att släppa de gamla kulturella dragen som har någonting med familjen att göra. Även enligt Phinney (2000) är det de officiella dragen som snabbast förändras och de som gäller det privata eller familjen kräver mera tid.

I studien kommer jag att klargöra om informanterna upplevt kulturchock. Informanterna har flyttat till Finland som vuxna och därför inte gått i grundskolan i Finland. I skolan har invandrarbarn och – ungdomar möjlighet att bekanta sig med finsk kultur samt lära sig språket i ett tidigt skede. Hur de som har flyttat till landet som vuxna ser och upplever (assimileras in i) den nya kulturen är intressant att ta reda på.

4 TVÅSPRÅKIGT SAMHÄLLE

Finland har två *nationalspråk*, finska och svenska, som är fastställda i språklagen (Finlex 2013b, 1§). Med lagen försäkras individernas rättighet att använda sitt språk (finska eller svenska, även samiska i Sametinget) hos domstolar eller andra myndigheter. Målet är att garantera språkliga rättigheter automatiskt, utan att individen behöver begära det. Idag har Finland en svenskspråkig minoritet på ca 300 000 (Statistikcentralen 2013c) som utgör 5,4 % av befolkningen.

Finland är inte det enda officiellt tvåspråkiga land i världen. Berdichevsky (2004) redogör för olika länder som har två eller flera språk som officiella språk. T.ex. har Kanada två officiella språk; engelska och franska. Belgien eller Schweiz är heller inte enspråkiga utan slår Finland; Schweiz har 4 officiella språk (Berdichevsky 2004: 92).

4.1 Vad betyder tvåspråkigheten?

Kommunerna är grundenheter för språklig indelning, de är antingen *enspråkiga* (finsk eller svenskspråkiga) eller *tvåspråkiga* (finsk och svenskspråkiga). För att kommunen kan få tvåspråkig status skall minst 3000 eller 8 % av invånarna ha minoritetsspråket som modersmål⁸ (Finlex 2013b, 5§). Vart tionde år kontrolleras språksituationen av statsrådet: då kontrolleras enligt den officiella statistiken vilka kommuner som är tvåspråkiga samt vilka kommuner som är enspråkigt finskspråkiga eller enspråkigt svenskspråkiga. Om andelen invånare som talar minoritetsspråket har sjunkit under 3000 eller under 6 % av invånarna, kan statsrådet bestämma att kommunen blir enspråkig. Fullmäktige i kommunen har rätt att begära tvåspråkighet ännu för den följande tioårsperioden, och statsrådet kan genom förordning bestämma att kommunen förblir tvåspråkig. Fullmäktige kan även ansöka om status som tvåspråkig kommun, t.ex. Lojo stad

---

⁸ Modersmål = I befolkningsstatistiken räknas som modersmål det språk som har registrerats till befolkningsregister. Man måste välja ett språk: att bli registrerad som tvåspråkig är inte möjligt. (Kommunförbundet)

har beviljats ställning som frivilligt tvåspråkig stad sedan 2003. Det nya beslutet gäller perioden 2013–2022 (Kommunförbundet).

Det finns 320⁹ kommuner i Finland, 49 av dessa är två- eller svenskspråkiga. 19 kommuner är enspråkigt svenskspråkiga, 16 av dessa finns på Åland. Svenskspråkig majoritet finns i 12 kommuner, 18 tvåspråkiga kommuner har finskspråkig majoritet. I de tvåspråkiga kommunerna bor 1,7 miljoner finländare. 140 000 svenskspråkiga bor i kommuner som har finskspråkig majoritet, medan 44 000 finskspråkiga bor i kommuner där svenska är majoritetsspråk.

Invandrare ska vid registrering i befolkningsdatasystemet ange sitt modersmål. Om modersmålet är ett annat än svenska eller finska, kan personen välja ett av dessa språk som *kontaktspråk* i Finland. Med kontaktspråk menas det språket som myndigheterna använder i skriftliga meddelanden (Befolkningsregistercentralen 2013a).

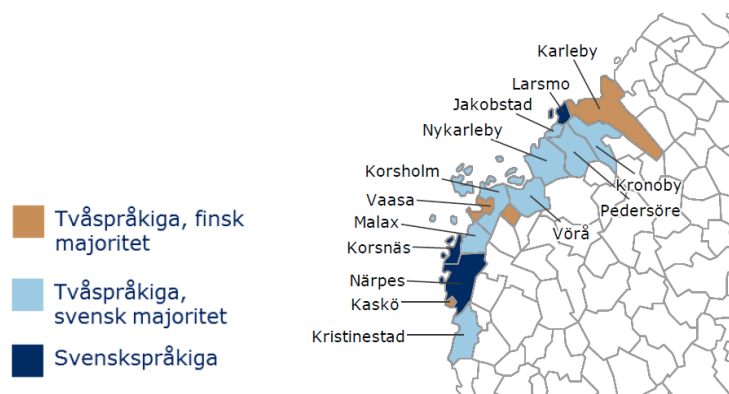
4.2 Språksituationen i ¹⁰Österbotten

I landskapet Österbotten bor ca 180 000 människor. Det finns 15 kommuner i Österbotten. Två kommuner är tvåspråkiga med finskspråkig majoritet: Kaskö och Vasa. Tvåspråkiga med svenskspråkig majoritet är 8 kommuner: Jakobstad, Korsholm, Kristinestad, Kronoby, Malax, Nykarleby, Pedersöre och Vörå. Enspråkigt svenskspråkiga är tre kommuner: Korsnäs, Larsmo samt Närpes. Enspråkigt finskspråkiga är Laihela (Laihia) och Storkyro (Isokyro). I Bild 1 kan man se kommunerna i Österbotten och deras språksituation. Från bilden saknas Laihela och Storkyro, för de är enspråkigt finskspråkiga kommuner. Karleby, som hör till landskapet Mellersta Österbotten är med på bilden för den är en tvåspråkig kommun med finskspråkig majoritet.

---

⁹ År 2013.

¹⁰ Med Österbotten avses landskapet Österbotten.

BILD 1 Tvåspråkiga och enspråkigt svenskspråkiga kommuner i Österbotten (Kommunförbundet 2013).

Språkanvändningen i Österbotten har undersökts av Vasa stad som år 2005 genomförde en enkätundersökning (Holtti & Herberts 2006) bland 2400 15–80-åriga invånare som var registrerade i Vasa. Kommunen Vasa är en stad där majoriteten, 72 % av invånarna är finskspråkiga. 24 % är svenskspråkiga och 4 % har ett annat språk som modersmål. I undersökningen skickades en enkät till 1000 finsk- respektive svenskspråkiga personer och till 400 personer med ett annat modersmål. Av de som kunde nås svarade 489 finskspråkiga, 614 svenskspråkiga samt 133 personer med ett annat modersmål. Intressanta områden i undersökningen för den här uppsatsen var flyttningsplaner och språk i arbets- och samhällslivet.

81 % av finskspråkiga tror sig bo kvar i Vasa om fem år och 15 % tror sig flytta till en annan kommun i Finland medan 4 % tror sig flytta utomlands. 83 % av svenskspråkiga tror sig bo kvar i Vasa om fem år, 12 % tror sig flytta till en annan kommun i Finland samt 4 % tror sig flytta utomlands. Av personer med ett annat modersmål tror sig 75 % stanna kvar i Vasa, 9 % tror sig flytta till en annan stad i Finland och totalt 16 % tror sig flytta till ett annat land. Här ser man skillnaden mellan språkgrupperna: de som har ett annat språk som modersmål har större förväntningar att kunna flytta utomlands inom fem år när de finsk- och svenskspråkiga grupperna visar likartade resultat.

De bristande kunskaperna i finska eller svenska är ett hinder i viss mån för 52 % av deltagarna med ett annat modersmål och i hög grad för 28 % av samma grupp. 20 % av deltagarna tyckte inte att det finns något hinder med bristande språkkunskaper. Att 80 % av deltagarna anser bristande språkkunskaper i de inhemska språken påverka möjlighet-

erna i arbets- eller samhällslivet visar hur viktigt det är att kunna båda språken i Vasa. I min studie har informanterna olika kunskaper i svenska respektive finska. Dock talar ingen av dem ett av nationalspråken som modersmål utan har lärt sig språken. Det är intressant att se hur de anser sig klara sig i samhället och i arbetslivet med de språkkunskaper de har. Kommunen de är bosatta i är mindre än Vasa och över 80 % av invånarna har svenska som modersmål och kommunen är enspråkigt svenskspråkig, så skillnader mellan Vasa och kommunen som är med i min studie finns.

5 TIDIGARE FORSKNING OM INVANDRING

I det här kapitlet presenterar jag för denna studie väsentligaste undersökningar inom invandring samt lyfter fram tidigare studier om finlandssvenskarnas identitet. Detta arbete är trots dess samhällseliga drag en studie inom språkvetenskap och därför presenteras invandring bara kort ur andra vinklar. För att informanterna i denna studie är invandrare som kommer att integreras i ett minoritetssamhälle i Finland, och därmed får en dubbelminoritetsställning, har jag inte tagit med invandrarstudier som gjorts i Sverige. I Sverige talar majoriteten svenska och om man lär sig svenska där integreras man som minoritet i majoritetssamhället. Invandrarna som lär sig svenska i Finland märker ganska fort vilket bevisas i denna studie att svenska är trots allt ett minoritetsspråk som talas av 5,4 % av finländarna (Statistikcentralen 2013c). Att förstå hur situationen ser ut ur en invandrarvinkel så talar 4,9 % av finländarna ett annat språk ¹¹som modersmål (Statistikcentralen 2013c). Det finns några studier om invandrare som lärt sig svenska i Finland, och dessa tas upp nedan.

Att undersöka invandring i Finland från invandrarnas eget perspektiv är ett nytt forskningsområde. Tidigare har man varit intresserad t.ex. av finländarnas attityder om invandring (Jaakkola 1999). Forsander (2002) har undersökt invandring till Finland mellan åren 1989 och 1993. Efter 1993 har arbetsmarknadssituationen förändrats i Finland och en ny form av invandring har börjat. Så kallad *arbetskraftsinvandring* har fått allt större plats i samhället. Speciellt Österbotten i Svenskfinland och dess små svenskspråkiga kommuner har utnyttjat fenomenet. För det första har kommunerna varit aktiva inom integreringen av flyktingar och invandrare. Som följer av detta får dessa kommuner nya svenskspråkiga invånare och därmed högre andel svensktalande i kommunen. Detta kan spela en stor roll i kommuner som vill bekräfta sin status som svenskspråkig/tvåspråkig kommun där majoriteten talar svenska.

---

¹¹ Inte svenska, finska eller samiska.

Honkasalo (2001, 2003) har skrivit om invandrarungdomar och deras sätt att se på sin etniska identitet. I sin magisteravhandling intervjuade hon 12 invandrarungdomar som var bosatta i Helsingfors. Studien skiljer sig från min egen undersökning i att den behandlar unga invandrare i stället för vuxna, men visar att det har funnits intresse för att undersöka invandring (invandrarungdomar) under hela 2000-talet. I Honkalasalos (2003: 163) studie får man tydligt veta hur svårt det är att bli en fullständig medlem i den nya kulturen. Många av de intervjuade ungdomarna anser att det krävs att båda föräldrarna är födda i Finland om man vill bli fullständigt finsk (Honkasalo 2003: 163). Ungar var väldigt noga med det finländska och t.ex. efter att man har bott i Finland i 30 år men är född någon annanstans kan man inte bli finsk (Honkasalo 2003: 167). För unga är också utseendet viktigt (Honkasalo 2003: 167) som att om man har blåa ögon och ljust hår, då är man likadan med andra finländare - likvärdig.

Tankesmedjan Magma har i sin studie *Via svenska – Den svenskspråkiga integrationsvägen* (Magma 1/2012) presenterat hur det är att integrera sig på svenska i huvudstadsregionen i Finland. Studien fokuserade på invandrarnas intresse av att integreras på svenska samt lyfter fram möjligheter och hinder som invandrarna möter i praktiken. Huvudstadsregionen har många gånger så mycket invånare som Södra Österbotten och också andelen invandrare är större. Svenskans inflytande är dock mindre i genomsnitt än i Södra Österbotten och speciellt i dess kommuner talas lite finska. Studien granskade språkinläring, kontakter med myndigheterna, invandrarnas sociala nätverk, det finlandssvenska sociala sammanhanget och olika stödfunktioner i integrationsprocessen.

5.1 Österbotten och Södra Österbotten

Några kommuner i landskapen Österbotten och Södra Österbotten har lyckats väl med integreringen av invandrare (Mattila & Björklund 2013, Häkkinen & Mattila 2011). Där har ett stort antal invandrare blivit anställda och lärt sig språket vilka leder till deltagandet i samhället. I området har funnits både sådant jobb som inte kräver fullständiga kunskaper i svenska och arbetsplatser där arbetstagare ses som individer. Invandrares integration förstärks när de har en nära relation med chefen, detta lyckas nog oftast bara i mindre eller mellanstora företag (Mattila & Björklund 2013: 37). Invandrare som bos-

ätter sig i svenska Österbotten har möjlighet att integrera sig i den svenskspråkiga minoriteten i Finland. I Södra Österbotten¹² har antalet invånare med ett främmande språk som registerspråk stigit från 234 (år 1990) till 3076 (år 2012) (Statistikcentralen 2013d). Antalet finsktalande har däremot sjunkit från 200 960 (år 1990) till 190 468 (år 2013). 508 svensktalande fanns vid årsskiftet 2012-2013 när antalet år 1990 var 473. Största delen av invandrarna i Södra Österbotten har en annan bakgrund än invandrarna som har bosatt sig i huvudstadsregionen. T.ex. är arbets- och familjerelaterad invandring vanligare i Södra Österbotten (Häkkinen & Mattila 2011: 169) och dess påverkan syns i statistiken. Arbetslösheten är lägre hos invandrare i Södra Österbotten än i huvudstadsregionen. Dock är arbetslösheten högre bland invandrarna än bland finländare. Samma gäller även den centrala kommunen i Österbotten som är med i studien. Gemensamt för de invandrare i Södra Österbotten som aldrig hade arbetat i Finland (var sjunde av de svarade) hade svaga kunskaper i finska, de saknade en finsk examen och deras syfte hade aldrig varit att jobba eller studera i Finland. De flesta av dessa informanter hade bott i landet bara under en kort tid (upp till några år) och/eller var för tillfället sysselsatta hemma eller studerade (Häkkinen & Mattila 2011: 169). Skribenterna ville lyfta fram gruppen som består av kvinnor som stannar hemma med barnen. Tre av fem kvinnor som var med i studien hade aldrig arbetat i Finland (Häkkinen & Mattila 2011: 169) nu borde man ta reda på hur dessa kvinnor senare kan sysselsättas.

5.2 Integration på svenska i huvudstadsregionen

En studie som har invandrares egna erfarenheter i fokus är Tankesmedjan Magmas studie Via svenska (Magma 1/2012) där invandrare som varit intresserade av att integrera sig på svenska i huvudstadsregionen undersökts. Studien gjordes i tre steg där det första steget granskade registerdata över personer med ett annat modersmål än finska, svenska eller samiska och som var bosatta i huvudstadsregionen (Helsingfors, Esbo, Vanda eller Grankulla) och bodde i samma hushåll med en person som hade svenska som moders-

---

¹² Kommunerna i Södra Österbotten (f.om. 1.1.2013): Alajärvi, Alavo, Bötom, Etseri, Evijärvi, Ilmola, Jalasjärvi, Kauhajoki, Kauhava, Kuortane, Kurikka, Lappajärvi, Lappo, Seinäjoki, Soini, Storå, Vindala och Östermark.

mål. Registerdata granskas inte i den här studien när syftet är att analysera mindre antal informanter noggrannare.

I andra delen skickades en enkät till 1000 slumpmässigt valda utländska medborgare som var bosatta i huvudstadsregionen. Delens huvudsyfte var att klargöra hur bra invandrarna kände till möjligheten att integreras på svenska i Finland, hur bra de behärskar det svenska språket samt hur stort deras intresse för språket var. Av 1000 enkäter besvarades 257. 144 respondenter var kvinnor (56 %) och män 113 (44 %). Medelåldern för respondenterna var 37 år. 149 svar kom från Helsingfors, 62 från Esbo, 43 från Vanda och 1 svar från Grankulla. Deltagarna fördelade sig på 67 olika nationaliteter (även 1 utan nationalitet, 1 från Palestina och 4 från Ingermanland). De största grupperna bestod av ester (43) och ryssar (36) samt kineser (17).

Tredje delen i studien bestod av 20 intervjuer, av vilka 14 var ostrukturerade djupintervjuer (1 h till 1,5 h långa) med invandrare som redan integrerats på svenska. Två intervjuer gjordes per telefon, tre skickade in sina erfarenheter per e-post och en intervju gjordes med två representanter från svensk socialservice. De 14 ostrukturerade djupintervjuerna behandlades i Magmas studie och presenteras noggrannare i den här studien. Tre av invandrarna var så unga att de inte hade lärt svenska i skolan. Två av dem identifierar sig som finlandssvenskar och den tredje funderar på att sätta sina barn i en finlandssvensk skola. Utöver dessa tre invandrare har två av 14 intervjuade barn i svenskspråkig skola och ”ser skolan som en inkörsport till det finlandssvenska samfundet” och definierar sina barn som finlandssvenskar. Gemensamt med min studie var att alla invandrare i Magmas studie var flerspråkiga.

Enligt Magmas studie var 12 % av respondenterna arbetslösa, när arbetslösa i huvudstadsregionen var 7,2 % under samma tidpunkt. Här ser man igen att arbetslösheten bland invandrare är högre än bland majoritetsbefolkningen (se kapitel 5.1).

5.2.1 Svenska som integrationsspråk

Enligt enkätmaterialen skulle 23 % av invandrarna i huvudstadsregionen välja svenska som integrationsspråk ifall det erbjöds som alternativ. Att språket är lätt att lära sig var det största motivet tillsammans med kulturella aspekter. En annan viktig orsak att lära

sig svenska var kontakterna till övriga Norden. Det tvåspråkiga Finland var också en av orsakerna en hade nämnt finlandssvenskarnas kapital i Finland.

De intervjuade nyckelpersonerna med kunskaper i något europeiskt språk motiverade sitt val med snabbare språkinläring eftersom svenskan inte skulle vara så svår att lära sig som finska. En person lyfte upp likheterna mellan svenska, engelska och franska, två jämförde tyska och svenska och tyckte sig kunna se likheter mellan dessa språk. En intervjuad menar att man skulle kunna integreras på två språk i Finland och att svenskan kunde vara det lättare språket att börja med. Att hon tagit kurser i finska under tre års tid och ändå inte lärt sig språket så pass bra att hon kunde använda det tycker hon var besvärligt. Svenskan lärde hon sig mycket snabbt, genom sin partner. Hon har bra argument för språkinläringen i en vuxen ålder och tycker att man först ska få grundläggande kunskaper i ett språk och först efter det börja med ett annat språk och som det viktigaste borde man få själv bestämma vilketdera språket; finska eller svenska lärs in först. Två intervjuade som inte talat någotdera av Finlands nationalspråk anger att det går att förstå svenskspråkiga myndighetspapper när man kan engelska. Sammanlagt sju av 14 hade upplevt att svenska är lättare att lära sig eller också att många invandrare inte får tillräckligt med information om att man kan välja svenska istället för finska. Bristen på kurser i svenska utgör det största problemet i inläringen av språket.

Sammanlagt 139 invandrare var intresserade att lära sig båda nationalspråken i Finland medan 89 tyckte att ett av språken är nog. Intresse för tvåspråkighet kommer alltså tydligt fram i både enkät- samt intervjusvaren. En del var rädda att inte kunna klara sig helt och hållet med svenskan i huvudstadsregionen och ville därför lära sig också finska.

5.2.2 Integrering enligt eget intresse

Intervjuerna med 14 nyckelpersoner visar att det finns ett stort intresse bland invandrarna att lära sig svenska i huvudstadsregionen. Detta skulle leda till tvåspråkighet, men när kursutbudet i svenska är bristfälligt leder detta ingenstans (Via svenska: 17). Invandrarna har även funnits i situationer där myndigheterna råder dem att välja bort svenskan. Dessa invandrare har trots allt känt sig vara välkomna i det finlandssvenska samhället. De anser stämningen vara öppen och attityderna positiva. Även det att det finlandssvenska samhället är minde hjälper invandrare att skapa kontakter. Ett intressant

resultat är vidare att informanterna i studien många gånger identifierade sig som finlandssvenskar men var lite skeptiska om omgivningen låter dem bli fullvärdiga medlemmar i det finlandssvenska samhället eller om de förblir svenskspråkiga invandrare. Som de ungdomar som deltog i Honkasalos studie (Honkasalo 2003: 167) visar dessa vuxna informanter hur stor påverkan omgivningen har i integrationen.

De nyckelpersoner som kunde svenska redan före ankomsten till Finland eller hade lärt sig språket under sin vistelse i landet hade positiva erfarenheter av integrationen till det finlandssvenska sammanhanget. Studien visar att språket är nyckeln till det nya samhället, speciellt när det gäller det finlandssvenska samhället i Finland där den enda gemensamma markören är det svenska språket (Via svenska: 30). Ytterst viktigt enligt studien är att invandrarna erbjuds tillräckligt med språkundervisning. Invandrare ser språkfrågan som en central för integrationen.

Deltagandet i samhället lyfts upp bland nyckelpersonerna i Magmas studie. Att delta i olika aktiviteter genom nätverk stöder språkinlärningen som måste vara möjlig också utanför klassrummet.

Den finlandssvenska dagstidningen Hufvudstadsbladet (10.9.2014) presenterade fyra invandrare som hade likartade erfarenheter som invandrarna i Magmas studie. I artikeln berättar de alla att myndigheterna har avrått dem att välja svenska, i värsta fall skulle de bli utan stöd, såsom den ryske Alexandr hade fått höra. I Magmas studie hade invandrarna också en känsla att myndigheterna ville att de skulle välja den finskspråkiga integrationsvägen. Orsakerna för att dessa fyra ville lära sig svenska var samma som i Magmas studie: tidigare kunskaper i svenska, den finlandssvenska gemenskapen känns välkommande, större chanser att få arbete, kunskaper i ett släktspråk underlättar inlärning av svenska och kontakter med svenskspråkiga.

6 MATERIAL OCH METOD

Materialet för studien samlades in i Österbotten under sensommaren 2013. Jag hade kontaktat projektkoordinatören för projektet Delaktig i Finland redan i april 2013. Hon hjälpte mig att kontakta möjliga informanter per e-post. På grund av dess speciella språksituation och många invandrare passar Österbotten perfekt som undersökningsområde i denna studie. Jag presenterar informanterna före metoderna för att informanterna är basen för den här studien.

6.1 Informanterna

Informanterna i studien har flyttat till Finland mellan åren 1992-2010. De hade hunnit bo i landet mellan 3 och 22 år. Alla är vuxna invandrare mellan 20 och 55 år. I Tabell 3 nedan presenterar jag informanterna kort. Närmare presentation kommer efter tabellen. Jag valde att presentera var och en individuellt för deras situationer varierar mycket. Förkortning NF kommer från ordet nyfinlandssvensk och numret efter markerar i vilken ordning informanterna blev intervjuade. Informantbeskrivningen är angående vissa fakta såsom hemkommun och familjeförhållanden summarisk och mindre detaljerad så att ingen läsare ska kunna identifiera informanterna.

Tabell 3 Grundinformation om informanterna

Informanterna	Kön	Ålder	Hemland	Ankomsttid till Finland	Familj	Språkkunskaper
NF1	kvinn	35-40	Thailand	2006	finlandssvensk man, barn i yngre tonåren	thai, svenska, engelska
NF2	man	45-50	Bosnien	1992	bosnisk fru, barn i tonåren	bosniska, svenska
NF3	kvinn	50-55	Bosnien	1997	mamma, vuxet barn	bosniska, tyska, engelska, svenska
NF4	man	40-45	Ett land i Centraleuropa	1998	finlandssvensk fru, minderåriga barn	tyska, dialekt, engelska, förstaspråk, svenska
NF5	man	20-25	Thailand	2010	mamma och pappa	thai, svenska, engelska, lite bosniska

6.2 Orsaker till ankomsten till Finland

Informanterna i studien hade olika orsaker varför de hade flyttat till Finland. Orsakerna presenteras i Tabell 4.

Tabell 4 Orsaken till ankomsten

1. Exil	Kvotflykting
	Familjeåterförening
2. Arbete	Arbetskommendering
3. Familj	Kärlek
	Föräldrarna som flyttat till landet

Den första orsaken – exil – har tvingat personer att lämna sitt hemland och flytta till ett annat land. Det att de har hamnat i Finland är en slump. De två senare orsakerna – arbete samt familj är båda sådana orsaker att informanterna har haft valmöjligheter, åtminstone formella. Ingen har tvingat dem att flytta, men för att kunna behålla sin arbetsplats (NF4) eller vara nära sin make (NF1) eller sina föräldrar (NF5) har de valt att flytta.

Informanterna NF2 och NF3 kommer båda från Balkanområdet, där kriget tvingade många invånare att fly. NF2 kom direkt med sin fru som kvotflykting (se avsnitt 2.2) till Finland 1992 och NF3 1997 efter att hon hade bott i Tyskland med sitt barn. Hennes mamma och pappa fick asyl i Finland och det var orsaken till att hon också ville hit med sitt barn. Återföreningen lyckades till slut 1997.

Informant NF4 hade före sin ankomst till Finland hunnit bo i Sverige under ett års tid. Hans dåvarande arbetsgivare hade skickat honom dit på en arbetskommendering. Landet var bekant för honom, för han hade studerat ett år i Norra Sverige. Språket kunde han dock inte, men lärde sig det ganska bra under sin vistelse i Stockholm där arbetsgivaren gav honom chansen att lära sig svenska.

Informanterna NF1 och NF5 har trots sina olika bakgrunder flyttat till Finland efter sin nära släkt. NF1 träffade sin nuvarande make i Thailand och flyttade år 2006 till Finland. NF5 däremot har flyttat till Finland efter att hans föräldrar fick jobb i Österbotten och ville stanna i landet. NF5 befinner sig i en lite annan situation än de andra informanterna i studien. Det har faktiskt inte varit han som har gjort valet att flytta från Vietnam, utan det var hans föräldrar. Jag har placerat honom som en invandrare som ville flytta till landet för att kunna vara närmare sin familj, inte som jag skulle ha placerat hans föräldrar – de flyttade ju efter arbetet.

6.3 Närmare beskrivning av informanterna

Här beskriver jag informanterna mera ingående så att materialet öppnar sig bättre för läsaren. Alla informanter hade lärt sig svenska så pass bra att de klarar sig i samhället utan problem. De har fått jobb, studieplats och vänner tack vare sina kunskaper i svenska. NF3 och NF4 kunde redan tidigare tyska och tyckte att det har varit en stor fördel när de lärt sig svenska: ”Det var mycket lättare att lära sig svenska när jag kunde tyska redan.”, som NF3 säger. Finska kan informanterna inte så bra. Alla har gått på någon slags kurs i finska, men påpekar att det inte är så lätt att komma i kontakt med finska i Österbotten.

Nedan presenterar jag informanternas språkkunskaper och språkanvändning i fem tabeller där varje informant har en egen tabell. Före tabellen beskriver jag kort deras språkanvändning. Jag valde att presentera informanterna i samma ordning de blev intervjuade.

NF1: Informant 1 (senare NF1) har thailändska som modersmål. Detta språk talar hon med sitt barn och med sina vänner i Finland. Även en del kunder talar thailändska och då kan NF1 använda sitt modersmål i arbetet också. Hon medger att hon använder mera thailändska med sina vänner och sitt barn än svenska. Hon har haft nytta av sina språkkunskaper, utöver sitt modersmål talar hon svenska och engelska. I hennes vardag är det thailändska och svenska som är de viktigaste språken. Dessa språk talas nästan lika mycket, beroende på sammanhanget och personer som hon talar med, men thailändska

talas lite mera än svenska. Kunskaper i engelska är också till nytta, så pass mycket att språket används mera än finska. Thailändska använder hon nästan varje dag, t.ex. håller hon kontakt med sina vänner, även med de som bor i Thailand genom Facebook och mobiltelefon. I Tabell 7 nedan presenteras hennes språkkunskaper samt i vilka situationer språken används.

Tabell 5 NF1 och hennes språkbruk

NF1	Språk	Användning
	1. thailändska (modersmål)	Med barnet, vänner
	2. svenska	Med maken, kunder, byborna, i studier
	3. engelska	Med kunder, i studier
	4. finska	Med kunder

Informant NF1 är egenföretagare. Hon kommer från Thailand och har bott i Österbotten i 7 år och är gift med en finlandssvensk man som hon träffade i Thailand. Till familjen tillhör hennes barn från ett tidigare förhållande. NF1 har studerat ekonomi vid en högskola i sitt hemland och fortsätter sina studier på magisternivå i Finland, studierna pågår på svenska men även engelska används. Hemma talar hon thailändska med sitt barn och svenska med sin man. Barnet går i en svensk skola och talar utöver thai flytande svenska.

NF2: Informant 2 (senare NF2) talar bosniska som modersmål. Det talar han konsekvent hemma med sin bosniska fru och sina barn. De har många vänner som också kommer från Bosnien så språket talas aktivt i vardagen. Svenska lärde han sig snabbt och har redan länge jobbat som tolk, språket är till nytta även i hans andra jobb där han kan betjäna kunder som är svenskspråkiga. Viktigaste språket i hans vardag är bosniska när det gäller familjerelationer, men när det gäller arbete och livet i Finland är det viktigaste språket svenska. I Tabell 8 visas hans språkkunskaper samt deras användning.

Tabell 6 NF2 och hans språkbruk

NF1	Språk	Användning
	1. bosniska (modersmål)	Med familjen, vänner
	2. svenska	Med vänner, i arbetet med kunder, även i arbetet som tolk

Informant NF2 kom som flykting från Bosnien 1992 där han studerat vid yrkesskola och haft ett arbete som liknar det han nu har i Finland. Han har bott i Österbotten i 20 år. Han är gift med en bosnisk kvinna, paret har minderåriga barn. NF2 har inte bott i andra länder. Han talar bosniska och svenska, enbart bosniska med familjen. Han har arbetat som kontakttolk under en längre tid, även inom andra branscher vid sidan av tolkarbetet. Han bedriver nu ett företag med sin bror och använder bosniska, svenska samt lite finska varje dag. Barnen går i en svensk skola och talar både bosniska och svenska flytande.

NF3: Informant 3 (senare NF3) talar bosniska med sitt vuxna barn samt med sin mamma. Många kunder som behöver hennes hjälp med integrationsfrågor talar bosniska, kroatiska, eller serbiska så hon kan kommunicera med dem på sitt eget modersmål. Hennes svenska är så pass bra att hon jobbar som tolk och har också undervisat i språket. Tidigare kunskaper i tyska var till nytta när hon lärde sig svenska, det språk som hon använder mycket i sin vardag. Engelska kan hon också, fast inte så bra som svenska. Kunskaperna i finska är inte nämnvärda, ännu, enligt NF3.

Tabell 7 NF3 och hennes språkbruk

NF1	Språk	Användning
	1. bosniska	Med barnet, sin mamma, kunder
	2. svenska	Med vänner, på gymmet
	3. engelska	Med kunder, i studier
	4. tyska	Lite på arbetet, använde språket mycket i Tyskland

Informant NF3 jobbar med ett projekt inom integrering av invandrare. Hon kom som flykting via Tyskland, där hon bodde två år, till Finland från Jugoslavien och talar bosniska (tidigare serbokroatiska) som modersmål. Hennes föräldrar hade kommit direkt till Finland under kriget och NF3 ville gärna bo i samma land som de. Hon har en

högre utbildning från sitt hemland, men borde studera på nytt i Finland för att kunna jobba med likadana arbetsuppgifter som i sitt hemland. Hon talar även tyska, engelska och släktspråk till bosniskan. Med väninnor använder hon svenska och på jobbet får hon användning för sina språkkunskaper.

NF4: Informant 4 (senare NF4) talar en centraleuropeisk dialekt som har drag från tyska som sitt modersmål. Hemma har han valt att tala sitt förstaspråk, men ofta blir det också svenska med familjen, speciellt när morföräldrarna är på plats. Engelska är huvudspråket på jobbet och det starkaste språket efter modersmålet.

Tabell 8 NF4 och hans språkbruk

NF1	Språk	Användning
	1. förstaspråk	Med familjen i Österbotten
	2. dialekt	Med sina egna föräldrar dialekt som är nära tyska
	3. svenska	Med vänner
	4. engelska	På arbetet, på resorna,
	5. tyska	På resorna

Informant NF4 har studerat vid ett universitet i sitt hemland. Han har bott i Sverige drygt ett år och kunde svenska redan före ankomsten till Finland. Han är gift med en finlandssvensk kvinna. I vardagen använder han sitt förstaspråk, svenska, och engelska. Han talar en dialekt av sitt modersmål som har speciella drag både i lexikonet och grammatiken. Frun behärskar också mannens förstaspråk så med familjen använder han detta och svenska. Sitt förstaspråk/dialekt får han använda när han är i kontakt med familjen i sitt ursprungsland eller med vänner som behärskar denna/detta. Parets barn går i en svensk skola.

NF5: Informant 5 (senare NF5) talar vietnamesiska med sina föräldrar. Svenska använder han i studier samt på jobbet som tolk. Engelska har han studerat både hemma i Vietnam och nu i skolan, språket används lite med kompisar samt i studierna. Intressant är att lägga märke till att han har lärt sig lite bosniska genom sina bosniska vänner. Han talar inte språket flytande utan använder kodväxling i vissa situationer, t.ex. då när han vill svära eller beskriva någonting som är väldigt bra eller spännande. De bosniska vänner som han umgås med är födda i Finland och talar svenska med honom.

Tabell 9 NF5 och hans språkbruk

NF1	Språk	Användning
	1. vietnamesiska	Med föräldrarna
	2. svenska	Med vänner, i studier (studiespråk svenska)
	3. engelska	I studier, lite på fritiden
	4. bosniska	Med bosniska vänner, mest i kodväxling

Informant NF5 är den yngsta av de intervjuade och har bott i Finland i tre år. Han kommer från Vietnam och talar vietnamesiska som modersmål. Han bor hemma hos sin mamma och pappa och hade påbörjat sina studier på andra stadiet i augusti 2013. Han jobbar som kontakttolk vid sidan om studierna och kan även engelska. Han använder svenska med kompisarna och på jobbet samt i studierna. Vietnamesiska talar han med föräldrarna och engelska används på fritiden och i studierna.

6.4 Metod

I min studie har jag använt två olika metoder. Metoden för materialinsamlingen var temaintervju och som analysmetod använde jag kvalitativ innehållsanalys.

Hurme (2001: 11) börjar sin presentation av intervjumetoder med att beskriva intervju som *en diskussion med en mening*. Valet av metoden för materialinsamling var enkelt efter att forskningsfrågorna hade blivit tydligare. Som ofta i en kvalitativ undersökning valde jag att intervjua informanter för att samla in material. På detta sätt fick jag möjligheten att djupare analysera informanterna och fick en mer exakt bild av deras identitet och samhörighet. En enkätundersökning kan sällan erbjuda alternativ för svar som exakt skulle passa in. Den valda metoden har varit vanlig inom social- och beteendevetenskap och t.ex. i doktorsavhandlingar inom sociologi har den varit en av de mest använda metoderna sedan 1930-talet (Hirsjärvi 1993: 7, även i Lagerholm 2005: 54). Jag måste också ta till hänsyn att informanterna i denna undersökning talar svenska som andra/främmande språk och kan möjligen ha svårigheter med att läsa på svenska. Därför tycker jag att en personlig intervju lämpar sig bäst som undersökningsmetod; ifall språket orsakar problem i förståelsen kan den som blir intervjuad hjälpas av intervjuaren och

intervjun kan fortsätta. Gruppintervju skulle spara både tid och pengar men orsaka andra problem såsom att informanterna kunde t.ex. följa med strömmen och låta andras svar påverka i stället för att vara helt ärliga i intervjusituationen. Vid en enkätundersökningssituation skulle detta inte vara möjligt. En gruppintervju kan även vara mer krävande för en oerfaren intervjuare och blev med den motiveringen utanför denna studie. Intervjusituationen ska enligt Lagerholm (2005: 54) likna ett vardagligt samtal i så hög grad som möjligt så att de intervjuade kan påverka intervjusituationen och som jag själv anser, delta på ett naturligt sätt i intervjun. Detta kan vara svårt att garantera i början för metoden är ny för mig, men med hjälp av en genomtänkt struktur antar jag att metoden lyckas. Jag måste också ta hänsyn till att informanterna som blir intervjuade kan istället för att öppet svara på frågorna välja svar de tror att de ska använda (Lagerholm 2005: 55).

Efter att jag bekantat mig med källlitteraturen om ämnet fick jag en känsla av att temaintervjun skulle passa bäst i min studie. Intervjuerna skulle ha olika temaområden, som i sin tur knyter sig tätt till forskningsfrågorna. Detta hjälper mig som forskare att komma ihåg de viktigaste temana men ändå ge intervjusituationerna en naturligare nyans. I följande kapitel presenterar jag den använda metoden noggrannare. Analysmetoden jag använde i min studie var kvalitativ innehållsanalys.

6.4.1 Temaintervju

Den valda intervjumetoden i denna studie kan kallas för temaintervju men forskare (t.ex. Hirsjärvi & Hurme 2001: 47) har även använt termen halvstrukturerad intervju för intervjuer i samma stil. De preciserar termen temaintervju så att intervjun är indelad i olika teman som lyfts upp under intervjun (Hirsjärvi & Hurme 2001: 47-48). Om själva intervjumetodens goda sidor lyfter Lagerholm (2005:54) fram flexibiliteten och möjligheten till anpassning. Därför kändes metoden passande för denna studie. Lagerholm (2005: 55) beskriver en intervjusituation där en manual med frågor man tänkt ställa och vilka man behöver få svar på för att få fram det man vill undersöka är viktigt att ha med sig. Det kommer också fram att trots alla förberedelser kan intervjusituationen överraska och leda till svar på andra frågor än man hade förväntat sig. Gummesson (refererad i Hirsjärvi & Hurme 2001: 23) påpekar att i kvalitativa studier är forskaren med på att forma det som man forskar i, därför måste forskaren under hela intervjun vara skarp och färdig att ställa tillägsfrågor eller omformulera den ställda frågan på nytt (Lagerholm

2005: 55). Temaintervju tillåter intervjuaren ställa frågor i olika ordning beroende på intervjusituationen, frågorna skall dock vara likadana. Hirsjärvi & Hurme (2001: 23) fortsätter med preciseringen att alla intervjuer är resultat av intervjuarens och de intervjuades samarbete. Som Hirsjärvi (1993: 8) beskriver, lämpar sig temaintervjun för olika vetenskapsgrenar. Den ger informanterna tid och plats att uttrycka sig så fritt och naturligt som möjligt. Metoden, när den lyckas, möjliggör fria och djupa samtal där de intervjuade vågar öppna sig om känsliga erfarenheter; detta är nästan omöjligt att nå via andra metoder. Detta kräver en viss psykologisk tillit till intervjuaren, skriver Lagerholm (2005:55). Till slut om själva temaintervjuerna kan man lyfta fram att det mest speciella i metoden är att intervjun inte koncentrerar sig på enstaka frågor utan bygger på temaområden. På det sättet är det rösten av den som blir intervjuad som är tydligast framme. Temaintervjun är alltså närmare en ostrukturerad än en strukturerad intervju (Hirsjärvi & Hurme 2001: 48). Jag tycker att temaintervjumetoden passar bra som en intervjumetod i situationer där intervjuerna sker på ett andraspråk för de som blir intervjuade. Det viktigaste är då att gå igenom de förhandsvalda temaområdena och inte ställa frågor på ett visst sätt, där det kan förekomma främmande ord eller formuleringar som minskar studiens pålitlighet.

Eskola & Vastamäki (2010: 32) kommer med en rad goda råd och dem följde jag när jag planerade mina intervjuer. Man ska t.ex. undvika att gå direkt till frågorna, det lönar sig att prata om helt andra saker i början. Jag hann berätta lite om mig själv och studien de deltog i samt vad jag hade gjort i Österbotten under min tid där, innan jag ställde de första frågorna. I Eskola & Vastamäkis (2010: 27) artikel lyfts fram att jag som forskare själv bestämmer var gränsen går under den informella diskussionen. För mig som ny forskare föll det sig naturligt att småprata även om personliga saker, och jag kan påstå att det underlättade intervjusituationen. Som Eskola & Vastamäki (2010: 27) har skrivit, finns det tyvärr inga regler, utan var och en får sätta sina egna gränser enligt sin personlighet och intervjuens stil. En annan viktig del i en intervjustudie är intervjuplatsen (tabell 6). Den spelar en stor roll för studien, speciellt för denna studie där intervjuerna bildar hela materialet. Platsen skall dock vara så lugn som möjligt och man skall även fundera över hurdan stil intervjuerna har, så att utrymmena inte är för formella där informanten kan känna sig osäker. Jag valde att spela in intervjuerna, för forskare (bl.a. Lagerholm 2005: 56) skrev att då blir intervjusituationen lättare när man helt kan kon-

centrera sig på situationen och efteråt lyssna på materialet samt använda direkta citat när man presenterar resultatet. Det första temat i intervjun handlade om språkkunskaper i allmänhet. Där fick informanterna berätta om sitt/sina modersmål och andra språk de behärskade. Jag ville även få fram om de tycker att de haft nytta av sina tidigare språkkunskaper (inte finska/eller svenska) i Finland och ställde en fråga om det.

I början av intervjun bad jag informanterna även att fylla i en blankett där de bekräftade sitt medgivande till inspelningen. Denna blankett fick jag från Svenska litteratursällskapet, likaså utrustningen. Materialet (inspelningarna samt transkriptionerna) som samlades för studien finns tillgängligt i Svenska litteratursällskapets arkiv. I tabell 10 nedan presenterar jag temaområden i intervjuerna. Jag hade med mig en stödlista (se bilaga 2) där jag hade olika temaområden som jag skulle gå igenom under intervjun. Eftersom jag var lite osäker om jag skulle komma ihåg vissa frågor, hade jag även skrivit ner de viktigaste frågorna jag skulle ställa under intervjun.

Tabell 10 Teman i intervjuerna

Tema 1 Bakgrundsinformation	<ul style="list-style-type: none"> • Familj • Ankomst till Finland • Utbildning/yrke
Tema 2 Språkkunskaperna	<ul style="list-style-type: none"> • Modersmålet och dess användning • Kunskaperna i andra språk • Nyttan av språkkunskaperna
Tema 3 Kunskaperna i svenska och finska	<ul style="list-style-type: none"> • Studierna i svenska och finska • Kunskaperna i dessa språk
Tema 4 Språkanvändning	<ul style="list-style-type: none"> • Hemma • På jobbet/ i studierna
Tema 5 Integration	<ul style="list-style-type: none"> • Orsaken till ankomsten • Kontakterna till hemlandet • Kulturell kompetens • Självidentifikation
Tema 6 Framtidssyn	<ul style="list-style-type: none"> • Situationen om fem år • Möjliga barnbarns språk

Tema 1 var en uppvärmning då vi bytte några ord om allmänna saker och informanterna fick fylla i personlig information. Tema 2 handlade om informanternas språkkunskaper i allmänhet, tema 3 gick djupare in i informanternas kunskaper i Finlands nationalspråk

finska och svenska, och med tema 4 ville jag få fram hur informanternas språkanvändning ser ut hemma samt vad de tycker om dialekten i området. När vi hade pratat om språk och allmänna saker var tiden lämplig för mer djupgående ämnen och tema 5 bestod av frågor kring integration; jag ville få reda på orsaken till ankomsten och hur informanterna skulle identifiera sig. Tema 5 var bredare än de andra och där uppstod djupare diskussion som varierade från intervju till intervju. Här insåg jag att innehållet i dessa fem intervjuer skiljer sig markant. Skillnaderna i personligheter och att intervjuaren saknade erfarenheter från liknande situationer påverkade resultatet och intervjuernas lopp.

Analysmetoden jag använde i min studie var kvalitativ innehållsanalys. Detta presenterar jag närmare i kap. 6.4.2 Intervjuerna spelades in. Det samlade materialet innehåller 37 sidor transkriberad text och de fem ifyllda frågeformulären. Intervjuerna var olika långa (se Tabell 3), så att den kortaste (NF1) var 34 minuter och 26 sekunder lång och den längsta (NF2) 1 h 4 min 23 sek lång. Den första intervjun kändes svårast och tyvärr blev vi störda två gånger under intervjun när kunder kom in i butiken. I Tabell 11 presenteras intervjuplatserna och längden på intervjuerna.

Tabell 11 Intervjuernas plats och längd

Informanterna	Intervjuplats	Längden	Pauser
NF1	På arbetsplatsen, eget företag	34 min 26 sek	2
NF2	På arbetsplatsen, en verkstad	1 h 4 min 23 sek	1, telefonsamtal
NF3	På arbetsplatsen, ett kontor	1 h 23 sek	2, kunder knackade på dörren
NF4	På arbetsplatsen, ett kontor	59 min 40 sek	-
NF5	I biblioteket, en lokal	54 min 07 sek	-

Det var viktigt att hitta lämpliga utrymmen för varje inspelning. I denna studie valde jag att intervjua informanterna på deras arbetsplatser. Denna lösning var praktisk för båda parterna, speciellt för mig som forskare, när jag inte kände till orten på förhand. En informant, NF5 är studerande och har inte arbetsplats för tillfället. Med honom löste vi problemet på det sättet att jag bokade en lokal i biblioteket. Där kunde vi spela in inter-

vjun i ett lugnt rum, i huset som informanten kände till redan tidigare. Alla andra som ställde upp för intervjun bjöd mig till sin arbetsplats. När jag inte kunde erbjuda något annat än ett stort tack efter inspelningarna, kändes det väldigt skönt att göra intervju-situationen så smidig för informanterna som möjligt.

6.4.2 Kvalitativ innehållsanalys

Analysmetoden som används in denna studie är en allmän metod som lämpar sig för de flesta av kvalitativa studier. Innehållsanalys är ett systematiskt och objektivt sätt att analysera materialet och med den vill forskaren få fram en sammanfattad och allmän beskrivning av den forskade företeelsen (Tuomi & Sarajärvi, 2009: 103). Negativt med metoden är att med den kan man bara ordna det samlade materialet för vidare slutsatser (Grönfors 1982: 161). Innehållsanalys är en textanalys såsom historisk- och diskursanalys. Forskningsfrågorna kan vara likadana, men syftena med studierna olika. Historisk analys vill få fram en helhetsbild av det forna, innehållsanalys koncentrerar sig på betydelsen och diskursanalys hur man producerar dessa.

Jag valde att tematisera materialet enligt olika teman i intervjuerna. Som Eskola & Vastamäki (2010: 43) skriver, är detta ett allmänt analysätt om man använder temaintervjuer som sätt att samla in material. Att analysera temaintervjuer borde vara enklare för intervjun är delad i olika teman redan på förhand. Jag gjorde som Eskola & Vastamäki (2010: 43) tipsade; jag behandlade materialet temavis: så att efter varje tema presenterar jag var och en informant och analyserar svaren. Men det första jag gjorde med intervjuerna var att jag transkriberade dem. Efter att intervjuerna hade blivit transkriberade började jag tematisera svaren enligt huvudteman (Rubin & Rubin 1995: 228). Temaintervjustrukturen gav en tydlig konstruktion av materialet och det gick snabbt att se större teman i intervjuerna. Varje intervju var dock en separat och självständig helhet där svaren varierade mycket. Intressant var att märka hur informanternas personliga åsikter tydligt kom fram. Jag genomarbetade materialet så att jag först transkriberade materialet och samlade olika teman under samma rubrik och fick till slut 32 rubriker med information om allt mellan språk och framtid. Jag fortsatte analysen ännu på det sättet att jag sammansatte teman som var beroende av varandra och fick då kedjor med flera teman. Som ofta i en kvalitativ studie finns det väldigt många sätt att komma fram till resultatet.

7 RESULTAT

Analysmetoden för det samlade intervjumaterialet i studien var kvalitativ innehållsanalys. Efter att intervjuerna hade blivit genomarbetade enligt tematisering formades följande teman:

- Språkkunskaper
- Språkval
- Integration
  - Orsaken till ankomsten
- Identitet
  - Finlandssvenskhet
- Framtiden
  - Möjliga barnbarnens språk

Orsaken till ankomsten presenteras först som det viktigaste och det mest betydelsefulla tema i studien. Det som kom fram om informanternas identitet, språkkunskaper, språkval, integration och framtid presenteras också.

I analysdelen har jag valt att lyfta fram viktiga delar från intervjuer. Dessa delar för läsaren närmare informanternas tankar. Jag har arbetat med citaten så att de presenterar talspråk men pauserna och upprepningarna har tagits bort för att underlätta läsandet. Citaten är kronologiskt numrerade enligt hur de tas upp i studien. Efter citatnumreringen finns även en förkortning (NFx) som visar vilken informant citaten gäller.

7.1 Tvingade eller fått välja själv – hur syns det i studien?

Om individen måste lämna sitt hemland utan sin egen vilja kan man inte lämna bort denna orsak i analysen om språklig identitet. Först och främst kan skillnaderna i omständigheterna mellan hemlandet samt ankomstlandet vara stora. I denna studie presenterar informanterna NF2 samt NF3 denna kategori. De har båda flyttat till Finland från ett land som var i krig. Analysen visar att de vill behålla sin bosniska identitet samt föra

vidare sitt modersmål. Det att de i Finland har fått börja från början med allt har inte gjort dem skeptiska – tvärtom! De har båda hittat jobb och utbildat sig vidare. Och som NF2 sade, ville han inte slösa bort den här andra chansen han fick utan ville utnyttja den och visa att han har förtjänat den. Tanken att leva på socialbidrag kändes främmande för båda, de ville arbeta för att få inkomster. De känner att de måste bevisa någonting för finländarna. Bevisa att de kan ta hand om sig själva och att det inte finns någon orsak att vara missnöjda med dem.

Informanterna NF1, NF4 samt NF5 flyttade till Finland frivilligt. De skulle ha haft möjlighet att stanna i hemlandet men flyttade till Finland pga. kärlek, jobb eller familjemedlemmar. Situationen som NF5 befinner i sig är lite annorlunda jämfört med NF1 och NF4 för han var minderårig vid ankomsten och flyttade efter sina föräldrar. Jag har placerat honom hit pga. att föräldrarna ville pröva uppnå en högre levnadsstandard i Finland genom att arbeta hårt och kunna även erbjuda sin son möjligheter att utbilda sig. NF1 hade lärt känna sin man i Thailand och paret tyckte att den bästa lösningen för dem var att de skulle slå sig ner i mannens hemkommun i Finland. NF4 blev placerad av sin dåvarande arbetsgivare och har stannat i landet med sin familj – frun är hemma från Österbotten. De som flyttade frivilligt till landet har inte heller vilat på lagrarna utan skaffat jobb samt studerat. NF4 som blev skickad till Finland av sin tidigare arbetsgivare har bytt arbetsplats och flyttat från huvudstadsregionen till Österbotten. NF1 har fortsatt sina studier i ekonomi och grundat ett företag. NF5 har arbetat inom olika branscher och nyligen börjat studera på andra stadiet för att få ett yrke. Han har en stark framtidsbild och är säker på att livet i Finland fortsätter.

Som en kort sammanfattning kan man skriva att de som kommit som flyktingar (NF2, NF3) visade mera tacksamhet för mottagarlandet (Finland) och uppskattar högt det de har fått här. Om de skulle flytta bort från landet skulle de helst flytta tillbaka till sitt gamla hemland. NF4 som kommit efter arbete ser världen som en möjlighet och kan tänka sig flytta från Finland till ett nytt land, bara det finns arbete. Hans finländska fru samt hennes släkt har det gjort enklare att stanna i Finland, men när barnen är stora kan han tänka sig att flytta t.ex. till Kanada eller till Australien. NF1 och NF5 som har både familj och studier/jobb i Finland och har kommit till landet efter sina närmaste har inte heller så känsligt förhållande till Finland. De tycker om att bo i landet och trivs bra, men

största orsaken för trivseln är familjen. Speciellt NF5 som är ung och ska ännu utbilda sig uppskattar sina möjligheter till vidareutbildning. Han studerar inom hälsovården och anser ha goda chanser att hitta arbete efter studierna.

7.2 Informanternas identitet

Informanterna fick fritt berätta om hur de trivs i Österbotten samt om saker som hade varit mest olika och likadana jämfört med hemlandet. Jag frågade även hur de tycker att andra ser på dem och försökte på det sättet få fram hur de ser på sig själva. Frågor om kulturella skillnader eller t.ex. om matkulturen hemma ställdes under enstaka intervjuer. Det viktigaste resultatet om identitet hänger ihop med språket och framtidssynen.

7.2.1 Modersmålet och språklig identitet

Modersmålet, också så kallat förstaspråk är ett språk man gärna vill behålla, det är det språk man inte glömmer och språket som länge är känslornas språk. Som Visapää (se avsnitt 2.5.3) påpekar, har språket en stark roll i identitetsskapandet och modersmålet roll för minoritetsgrupper även ännu större. Resultaten i studien visar tydligt att modersmålet talas hemma med familjen och med vänner med samma modersmål. Alla informanter svarade att de talar var sitt modersmål hemma, antingen med hela familjen eller med de som kan språket (se avsnitt 6.3.) Studien visar också att informanterna vill att (de eventuella) barnbarn lär sig språket som de själva talar som modersmål. NF2 och NF3 som har kommit som flyktingar till Finland har en starkare nationell identitet (se kap 3.1.) som kommer fram speciellt när de får fundera över eventuella barnbarns språkval. De vill att bosniskan lever vidare i släkten och markerar på det sättet att familjen har rötter i Bosnien. Kärleken till modersmålet syns också i språket som talas hemma. Både NF2 och NF3 talade under intervjun om ett land som heter Bosnien. Numera heter det land som bildades efter kriget Bosnien och Hercegovina. Ändå känner de sig som bosnier, en nation som hade minoritetsstatus redan tidigare i Jugoslavien. Att representera minoritetsgrupp, denna gång invandrare samt svenskspråkig i Finland, är inget nytt för dem.

Citat 1: (NF2) Bosniska talar jag helst. Och det gör jag hela tiden. Vi pratar inte alls, konstigt nog, men vi pratar inte alls svenska hemma. Inte för att vi säger nej utan det blir som naturligt

när man kommer hem. Så börjar man prata bosniska. Förstås vi har nu som alltid tänkt på barnen. Det där att vi ville nog att de sku kunna bosniska.

Citat 2: (NF3) Ja, absolut (bosniska). Det är nånting som är självklart. Det är nånting jag tyckte jag tycker är självklart.

NF2 talar enbart bosniska hemma med familjen, språket som känns mest naturligt i hemmet. Det är hans och familjens modersmål, det språket han tänker och drömmer på. Modersmålet betyder mycket för NF2, så mycket att de har satsat på sina barns språkinläring så bra de kunnat. Men NF2 insåg tidigt efter ankomsten att de måste lära sig svenska om de vill bygga sin framtid i kommunen; utan språket kan de inte få jobb och utan jobb kan de inte försörja sig.

Ett annat intressant faktum som NF3 själv lyfte fram är åldern. Hon anger sitt modersmål (bosniska) som känslornas språk och fortsätter att hon var så pass gammal vid ankomsten att det inte kommer att förändras med tiden.

Citat 3: (NF3) Alltså som känslornas språk är bosniska. Det är såklart, jag var så pass gammal när jag kom hit att jag tror knappast att det ändrar sig.

NF1 uppger att hon talar mest thai i Finland. Det får hon använda med kunder samt med thailändska vänner. Även hennes barn talar thai och språket sinsemellan är thai. Barnet är ändå så ung och blandar thai och svenska och det får NF1 att fundera över barnets språkinläring. Nu satsar de båda på inläringen av svenskan och barnet även på thai.

Citat 4: (NF1) Thai. Jo. Med mina vänner eller kunder som kommer och handla. Och sen hemma jag talar med mitt barn thai. Och nu hen blandar thai och svenska.

NF4 medgav efter en lång fundering att det är förstaspråket (ett germanskt språk) som han helst talar hemma. Barnens morföräldrar talar svenska och då vill NF4 också tala svenska för att göra det lättare för morföräldrarna. Vidare måste man även lyfta fram att NF4 talar en sorts dialekt som modersmål, inte standardspråk som hans fru har lärt sig (se kap. 6.3.4.) och tycker att denna dialekt inte är så viktig för barnen att lära sig, det räcker att de kan förstå det men att lära sig prata det flytande är enligt NF4 onödigt. NF4 vill att hans eventuella barnbarn talar engelska och det språk som är huvudspråket där barnbarnen är bosatta, det visar att han inte har så stark nationell identitet som t.ex. informanterna NF2 och NF3. NF4 var öppen för alla länder och språk och här ser man igen skillnaden mellan honom och andra informanter. Han är inte fast i Finland och brinner för att också se andra länder. Han är mer kosmopolit än finsk eller finlands-

svensk men uppskattar trots detta Finland och är väldigt nöjd med att barnen får gå i skola här. NF5 talar vietnamesiska hemma med sina föräldrar och när han är i kontakt med släktingar i Vietnam samt kompisar som bor i andra länder och talar vietnamesiska.

7.2.2 Nationell och etnisk identitet

Alla informanter i denna studie men speciellt NF2 och NF3 har en bakgrund som enligt Petersson (2003: 26–27, se avsnitt 3.1) har förutsättningar för en starkare nationell identitet. För det första är de alla bosatta i ett främmande land och för det andra har NF2 och NF3 flytt undan ett krig i sitt fosterland.

Att den etniska identiteten numera ses som ett resultat av interaktion med andra kommer fram i det hur NF3 påpekade att hon är van att representera minoritetsgruppen, när hon i sitt hemland var en del av minoriteten. Redan där har hon speglat sig själv med majoritetsgruppen som var muslimer och insett att grupperna har egna speciella drag.

NF5 känner sig som vietnames, men har bott i Finland kortaste tid av alla informanter. Hans unga ålder kan också vara ett motiv att han inte har så mycket livserfarenhet som de andra informanterna. Han kan vara lite mera osäker vad han är och vad han vill vara, men det hör säkert till åldern.

Att den etniska och den nationella identiteten ser ut att vara nära varandra kan jag efter att analyserat materialet konstatera att individer inte har lätt att göra skillnad med dem. Studiens resultat gällande dessa är att de formar en helhet som kan analyseras bara när man tar hänsyn till den andra delen.

7.2.3 Finlandssvenskhet

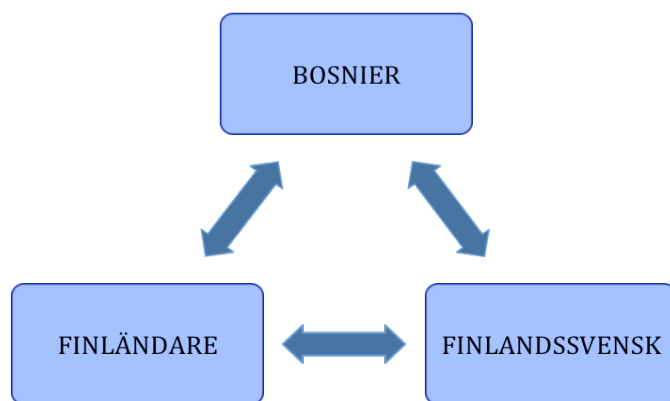
Informanterna fick berätta hurdan betydelse ordet finlandssvenskhet hade för dem. Alla kände till begreppet och kunde beskriva det. NF1, NF2, NF5 lyfte upp det svenska språket. NF1 nämner också kulturen som liknar Sveriges kultur. NF2 fortsätter att det även finns traditioner som skiljer sig och preciserar att när han hör ordet tänker han på svenskspråkiga som bor i Finland och att han inte skulle använda ordet i andra sammanhang. NF3 uppger att hon inte funderar så mycket över finlandssvenskheten men känner sig ändå höra till den gruppen, till det samhället. Hon har integrerat sig in i det

finlandssvenska samhället och är en av landets finlandssvenskar. NF5 nämnde tiden då Finland var en del av Sverige och anser att folk som bor i Österbotten har samma historia som svenskar. NF4 har inget känslomässigt band till finlandssvenskhet, för honom är alla lika värda, en del talar finska och andra svenska. Han känner sig inte som finlandssvensk. Andra ser honom som en utlänning, som är gift med en lokal (finlandssvensk) kvinna. Han nämnde också att när han röstar i val, är inte språkfrågan viktig för honom.

När jag frågade om viljan att bli en del av det finlandssvenska samhället svarade NF1 att hon vill bli finlandssvensk, hon antar då ha bättre chanser att klara av livet i Finland än om hon skulle behålla sin thailändska status. Därför tycker hon att hon måste bli finlandssvensk. NF2 identifierade sig språkmässigt som finlandssvensk, för att han inte kan någon finska alls. Han fortsatte med att han känner sig som finländare när han bor i Finland men känner sig också som bosnier (se FIGUR 3). NF2 lyfter fram ankomsten till Finland och nämner att han inte har flyttat hit frivilligt, enligt honom skulle det vara en annan sak. Han funderar också över möjligheten att flytta tillbaka till Bosnien och Hercegovina, men nu när barnen har börjat skolan i Finland känns det lite obehagligt att börja livet från början i ett främmande land (för barnen). Barnen talar bosniska flytande, men ännu bättre svenska och saknar en upplevelse att bo i föräldrarnas fosterland. Om någon i Vasa skulle fråga varifrån han är så skulle han ge namnet på kommunen där han numera bor. Han tycker att han på somrarna far hem till Bosnien men efter en månad där, tar han familjen hem till Finland. Så båda länderna har en viktig plats i hans hjärta. Här ser man också hur hans identitet har många lager: han kan vara bosnier, eller svenskspråkig i Finland eller finländare. Det är situationen som avgör vilken definition han skulle använda för sig själv.

Det visade sig vara svårt för informanter att säga om de är finlandssvenskar eller inte. NF3 känner sig höra till minoritetsbefolkningen, såsom i Bosnien. Hon kallar sig själv dubbelminoritet: svensktalande invandrare i Finland. Hon ville beskriva sig som lite av varje. Hon är ännu bosnier men även lite finlandssvensk och tycker att finlandssvenskheten får mera plats med tiden. Som Nuolijärvi (1986: 62) beskriver, funderar inte alla så mycket på sin identitet, såsom NF3 säger. Hon tyckte att hon inte brukar fundera på sin identitet, men kunde till slut identifiera sig ganska noggrant och även beskriva hur identiteten förändras genom att finlandssvenskhetens påverkan blir större. Haglunds

(2004: 359, se avsnitt 3) precisering att mångkulturalism samt globalisering har förändrat synen på identitet stämmer bra överens med resultatet i studien; informanterna kunde utan tvekan nämna flera olika identiteter de har. De hade t.ex. kvar sin gamla identitet från fosterlandet: vietnames, bosnier. De kunde identifiera sig som finlandssvenskar och samtidigt även som finländare. Figur 3 nedan presenterar NF2 och hans identitet. För det första är han bosnier med sin bakgrund i det landet. Dessutom har han flyttat till Finland och lärt sig svenska och integrerat sig i det finlandssvenska samfundet. Slutligen känner han sig som finländare när han bor i Finland, även om han inte kan det finska språket så bra att han kunde klara sig med det.

FIGUR 3 NF2 identifierar sig samtidigt som finlandssvensk, bosnier och finländare.

NF3 som har nästan likadan bakgrund som NF2 identifierade sig inte som finländare. Hon lyfte inte fram ordet men beskrev sig som ”lite av varje”, som en kosmopolit.

Citat 5 : (NF3) Jag är så länge lite bosnier och sen mera finlandssvensk eller så funderar inte om såna saker. Mera kanske kosmopolit. Så att jag är lite av varje.

Det att hon är dubbelminoritet igen, såsom i sitt fosterland, anser hon vara en viktig del av sig själv. Hon är van att representera dubbelminoriteter och det är inte någonting främmande för henne. Det kan vara därför hon inte känner sig som finländare, en del av en minoritet utan vill understryka minoritetskänslan.

NF5 hade bott i Finland under tre års tid och inte ännu kunnat ansöka om medborgarskap. Han lyfter språket som en definition och tror sig först bli finlandssvensk när han talar det språket bäst och efter att kunskaperna i finska blivit bättre kan han även bli

finländare. Allt detta dock först efter han har beviljats medborgarskap i landet. Än så länge anser han sig vara vietnames.

Citat 6: (NF5) Om jag får finskt medborgarskap så är det säkert finlandssvensk för jag är bättre på svenska än finska. Men det vet vi inte. Kanske om tre år pratar bättre finska än svenska. Så kanske jag bli finländare.

Att språket spelar så stor roll i NF5:s identifikation visar att språket är en viktig del av identitetsskapandet, som Visapää (1996: 25, se avsnitt 3.3) påpekar. Att urskilja olika identitetsdelar t.ex. etnisk och språklig är nästan omöjligt.

7.3 Nyttan av tidigare språkkunskaper

Att kunna ett språk som hör till samma stam som ett språk man ska lära sig har hjälpt informanter. NF3 och NF4 som kunde tyska innan de flyttade till Finland (NF4 till Sverige för att studera) berättade hur de har upplevt att kunskaperna i tyska har varit till hjälp.

Citat 7: (NF4) Och om man kan engelska och tyska som också är ju germanska språk så lättare att lära sig svenska. Jag har haft definitivt nytta av andra språk när jag ska lära mig andra språk.

NF4 har bott i Holland och talar som modersmål en dialekt med språkliga drag av det tyska språket. Att han också hade studerat tyska i skolan under en längre period har gjort att hans kunskaper i språket är goda. Det att han inte har lärt sig finska under den femton år långa vistelsen beror på det att det finska språket är så annorlunda jämfört med andra språk han kan. Att han bott i Sverige och fått där lära sig lite svenska gör hans situation en aning annorlunda jämfört med andra informanter. NF3 hann bo drygt ett år i Tyskland och under den tiden bekantade hon sig med språket.

Citat 8: (NF3) Det var mycket enklare att lära sig svenska när jag kunde tyska redan. Definitivt var tyska fördel.

NF3 hade en stark tro på att inläring av främmande språk är lättare om man kan grammatiken i sitt modersmål. Hon lyfte upp en situation när hon hade undervisat i svenska för invandrare med bosniska som modersmål och en av dem hade frågat ”Vad är samvete?”. När hon hade översatt det till bosniska hade personen ändå inte varit säker

i vilka sammanhang man kunde använda ordet när hans ordförråd i sitt modersmål inte räckte till.

7.4 Behovet av finska

Kommunen där informanterna bor är nästan helt svenskspråkig. Trots detta tycker informanterna att de skulle behöva kunskaper i finska.

Citat 9: (NF3) Ja, nästan varje dag behöver jag finska. Själv märker jag att jag varje dag verkligen skulle behöva finskakunskaper. Jag tycker att jag kunde få mycket mera.

Citat 10: (NF4) Det tycker jag, dagligen. ...Eller jag märkt här på jobb också vi har också finska kunder och nu har vi t.ex. nån, en vår dotterföretag i Estland och de kommunicerar ju här med oss på finska och jag förstår ju nästan ingenting.

Citat 11: (NF2) Absolut. Du vet ju det där när du åker nånstans till sjukhuset hit och dit så kan inte alla svenska. Eller kan dålig svenska. Det skulle ju vara jättebra med finska. Och sen förstås så vet vi ju alla så fort man åker lite in i landet där man helt enkelt handikappad. Du klarar dig inte. Det är bara ett faktum.

Situationen i Österbotten är speciell. Invånarna kan klara sig helt på svenska, men kunskaperna i finska kan hjälpa till att få mera ut av livet. Det är också så som informanterna upplever det, de klarar sig med svenska men skulle få mera ut av vardagen eller arbetet om de hade kunskaper även i finska. Att resa runt i Finland kan vara svårt utan kunskaper i finska och NF2 som jobbat som tolk hade märkt även i sjukhusbesök i Österbotten att personalen inte alltid kan/vill tala svenska. Eller om han rest utanför Österbotten är det samma sak. Då känner han sig *handikappad*, som är en väldig stark beskrivning om situationen att en vuxen man inte kan agera i sitt nya hemland. Då hjälper det inte att man lärt sig svenska fort och är bra på språk. Om man inte fått tillräckligt bra möjligheter att lära sig och använda finska är det omöjligt att kunna språket.

7.4.1 Finska eller svenska

4 av 5 informanter skulle ha valt finska som integreringsspråk om de fick möjligheten att välja på nytt. Motiveringarna var varierande, men alla syftade på den grundtanken att den svensktalande minoriteten i landet är så liten (5 %) och att de är begränsade till Svenskfinland när de inte kan finska. Enligt NF1 hade det varit enklare att lära sig finska, när uttalet är närmare skriftspråket och man skulle kunna följa med alla tv-

program som går på finska. Informanterna hade inte någonting emot det svenska språket känslomässigt som citat 13 (NF2) bevisar.

Citat 12: (NF1) I Finland pratar man mest, majoriteten pratar finska.

Citat 13: (NF2) Finska. Har ingenting emot svenska. Det var säkert också lättare för mig att lära mig svenska. Men faktum är ju det att det bor ju bara 300 000 finlandssvenskar i Finland. Så här är jag ju lite begränsad till Jakobstad, Nykarleby, Vasa, Malax, Närpes och ner till Kristinestad. Det är vårt område där vi kan röra oss. Klara sig någorlunda. Men sen. Inte nåt roligt.

Citat 14: (NF3) Finska. Ja. Om man börjar med finskan som flykting eller invandrare som inte har nån annan sysselsättning förutom språk från början av sin vistelse här i Finland och kan koncentrera sig riktigt på ett språk. Så det är kanske bättre att börja med finskan. Ändå pratar här 94 % av befolkningen finska. Och det är svårare språk. Och då har man kanske mera tid och koncentration på ett språk. Då skulle jag välja finska. Och alltså att fylla på med ett lättare språk som svenska sen. Man har bättre val sen och lättare att välja bostadsort eller arbete. Jag är väldigt begränsat med mitt jobb. Jag tycker inte att jag har ingen annan chans fast jag är akademiskt utbildad att jobba nåt annat håll än här i svenskspråkigt område. Och det är ett faktum.

Citat 15: (NF5) För att vi är i Finland. Varje land har sitt eget språk. För om jag väljer svenska så jag kan tala svenska bara här i Österbotten.

NF1, NF2, NF3 och NF5 nämnde att majoriteten i landet talar finska. De lyfte även upp situationen om de åker utanför Österbotten – där känner de sig handikappade eller kan inte klara sig utanför det svenskspråkiga området. Utanför Svenskfinland måste de kunna finska eller engelska, det har de märkt. Finskspråkiga vill och/eller kan inte alltid svenska. I citat 13 anger NF3 vidare ett sätt att integrera sig i det finska samhället. Hon föreslår att invandrare först skulle lära sig finska, som är enligt henne ett svårare språk och koncentrera sig på det. Först när man behärskar finska bra skulle invandrare börja lära sig svenska. På det sättet hade de större valfrihet med arbete och bostadsort.

NF2 lyfte även fram bakgrunden varför han talar svenska idag. De som blev placerade i Österbotten fick inte välja integreringsspråket utan det var staden som hade bestämt att de skulle lära sig svenska.

Citat 16: (NF2) Jag har inte valt nånting... Och så sade de till oss tre bröder att ni ska till (en kommun i Österbotten)... Där ska ni läsa svenska. Det är ju staden som bestämmer. Vi fick inte välja. Vill ni ha nåt jobb och allt det där så då ska ni kunna svenska. Så är det.

NF2 verkar trots detta inte vara bitter, tvärtom. Han är nöjd och stolt över att han har fått arbete. Han har inte någonting emot det svenska språket, men är enig med NF3 om att man först borde lära sig finska och först efter det svenska i Finland. NF1 tycker inte att det var negativt att hon lärt sig svenska i Finland men hon medger att hennes man

ville att hon skulle välja svenska som integreringsspråk. Det att hon vill lära sig bättre finska passar utmärkt för maken. Hon ser också arbetssituationen bli svårare i framtiden och för att kunna arbeta måste hon lära sig bättre finska.

NF4 var den enda som skulle ha valt svenska som integreringsspråk om han fick chansen att välja på nytt. Speciellt i hans fall är att han hade lärt sig en del svenska redan före ankomsten till Finland – så man kan inte utesluta att detta har påverkat hans val. Han lyfter fram också Norden som ett språkområde där man klarar sig med ett av de skandinaviska språken.

Citat 17: (NF4) För mig skulle det nog vara svenska för det öppnar mycket mera i världen och i Norden.

NF4 hade likadana åsikter om språkvalet som 23 % av informanterna i enkätstudien som gjordes av Magma (avsnitt 5.2.1). Att kunna klara sig i Norden var en av de viktiga orsakerna. Den andra synpunkten var att språket var lättare att lära sig, det nämnde också NF4. NF4 och NF3 sade båda att svenska är ett lättare språk att lära sig men NF3 skulle i alla fall välja finska som integreringsspråk och NF4 skulle välja svenska.

7.4.2 Nyttan av språkkunskaperna i finska och svenska

Under intervjuerna ställde jag även en fråga om informanternas språkkunskaper i svenska respektive finska. Jag gjorde inte någon test för att kunna ta reda på informanternas språkkunskaper utan ville få fram hur de själva anser sig kunna språket och vilken betydelse språket har för deras identitet. Alla informanter har studerat både finska och svenska, olika länge.

Alla informanter (100 %) ansåg att kunskaperna de har i finska är till nytta.

Citat 18: (NF3) Joo. Det tycker jag dagligen.

NF4 berättade (se citat 9) att han skulle ha behov av finska på arbetet, han hade också upplevt att han inte klarade sig så bra i huvudstadsregionen när han inte kunde finska. Han jämförde Österbotten och huvudstadsregionen och medgav att behovet av finska är mindre i Österbotten, men finns trots allt. Alla andra informanter som är i arbetslivet (NF1, NF2 och NF3) nämnde arbetsplatsen som ett ställe där de behöver finska. Om de kunde mera finska skulle det vara bättre för företagen i fallen för NF1 och NF2. NF3

beklagade att hon inte kan ta emot alla projektarbeten hon skulle vara intresserad av när språkkunskaperna i finska inte räcker till.

NF1 svarar att hon klarar sig bra med svenskan i vardagen. Inte helt 100 %, men så bra att folk kan förstå henne och att hon klarar sig i olika ärenden på polisstation, bank osv. Ifall hon skulle ha behov av hjälp kan hon fråga sin man som har svenska som modersmål. Ett intressant svar kom fram när NF1 svarade att hon tycker att det är svårare att uttala svenska än finska. Hon lyfte fram det att finska uttalas som det skrivs. Här skulle alltså hennes modersmål hjälpa henne med finskans uttal. Hon har inte lärt sig tala lokaldialekt, hon förstår den och kan använda den vid vissa tillfällen, t.ex. om hon vill skoja om någonting. Det känns ändå som ett nytt språk och hon vill inte satsa på det just nu mera än det behövs. Om finskan och svenskan svarade NF1 följande:

Citat 19: (NF1) Kanske det är bra att det finns två språk. Men för utlänningar kanske måste.. de måste kämpa på språk, samtidigt två eller tre åtminstone. Det är jobbigt. Om det finns bara ett språk kanske det är mycket bättre.

Hon (NF1) hade velat välja finska som integreringspråk för majoriteten talar finska. När hon flyttade hit visste hon inte så mycket om språksituationen i Finland. Hon hade tänkt att hon kanske kan klara sig med engelskan, men nu har det visat sig att svenska behövs i kommunen och finska utanför Österbotten. Hon visste heller inte att hennes man inte talar högsvenska utan dialekt som är svårt att förstå och lära sig tala. NF1 medger även att dialekten i kommunen är som ett eget språk. Hennes man samt hans familj ville att NF1 skulle lära sig svenska när hon anlände till Finland. Maken ser också positivt på att NF1 vill kanske i framtiden satsa på kunskaperna i finska, men svenskan är deras gemensamma språk och därför viktigt för dem.

Efter att NF2 hade anlänt Finland 1993 hade han snabbt lärt sig grunderna i svenska. Han började på en språkkurs som skulle ta ett år. Efter tre månader på kursen fick han möjligheten att pröva jobba som tolk när det var brist på tolkar (bosniska – svenska – bosniska). Efter det har han inte officiellt studerat svenska men har satsat mycket på språkinläringen hemma på egen hand för att kunna jobba som tolk så bra som möjligt. Utan sina kunskaper i svenska samt bosniska skulle han inte ha fått möjligheten redan i så tidigt skede att jobba, så kunskaperna i dessa språk har varit till en stor nytta i hans situation. Nu när han också har ett företag med sin bror, hjälper det till när han talar

svenska flytande. En del kunder talar bosniska och en del svenska, så båda språken är till nytta i arbetet, faktiskt i båda arbetena. Han skulle dock ha nytta av kunskaper i finska också. NF2 tycker att han klarar sig utan några som helst problem när det gäller svenska. Hans jobb som tolk kräver såklart goda muntliga samt skriftliga kunskaper i svenska. NF2 är lite besviken på sig själv när han inte har lärt sig finska under tiden i landet.

Citat 20: (NF2) Jag var två eller tre gånger på en kvällskurs (i finska), men jag är nu faktiskt väldigt besviken på mig själv för att jag kan int nån finska. Men då när vi kom hit då -92 så hade vi aldrig kunna ana att vi ska bo så här länge i Finland. Aldrig. Vi trodde, hör du, att det blir två, tre, fyra år och sen flyttar vi tillbaka och börjar på nytt... Man trodde att om några år så åker vi tillbaka.

Att kunna finska skulle underlätta mycket, enligt NF2. Han har även insett problemet om man förutsätter svensk service utanför Svenskfinland – det är ganska få finskspråkiga som kan eller vill använda svenska. Det att han beskriver sig som (citat 10) handikappad utanför språkområdet är väldigt starkt beskrivet men avslöjar det hur han upplever sin situation som svenskspråkig. Hans barn har studerat finska i skolan och tycker att språket är svårt att lära sig. Orsaken till detta är enligt NF2 situationen i kommunen.

Citat 21: (NF2) Men å andra sidan är det ju dethär. Vi har ju ett litet problem här. Det är ju så få finskspråkiga. Det skulle vara mycket bättre om det sku finnas hälften hälften. Då sku du ha liksom större chans att förstås träffa nån liksom och bli vän med nån. Och du ska få det där liksom mera motivation allt det där att du ska börja läsa finska liksom. Och såklart behovet sku vara större. Det är alltid det där med behovet. Här är det ju så att kan du inte finska så på varje företag, behöver du beställa nånting så finns det alltid nån som pratar svenska. Så man klarar sig på nåt sätt. Inte så som man skulle vilja. Du klarar dig ändå. Det gör ju det där att. Man lämnar lite sidorna det där med finska.

Att NF2 började satsa på det finska språket skulle kräva att kommunen hade flera finskspråkiga, i bästa fall 50 % finstalande och 50 % svensktalande. Då hade man enligt honom bättre chanser att kunna använda finska samt en orsak att lära sig språket om man inte klarar sig med svenskan som man gör idag.

NF3 har studerat svenska vid Medborgarinstitutet under flera omgångar och behärskar språket bra enligt henne själv. Hon klarar sig bra med svenska, men bara för att hon bor i ett svenskspråkigt område där det går att kommunicera på svenska. Hon tyckte inte att det var svårt att lära sig svenska, hon hade redan tidigare kunskaper i tyska, så hon antar att det hjälpte till lite. 1997 när hon började på kursen i svenska fick hon börja med andra som hade kommit till landet redan ett år tidigare. Hennes akademiska bakgrund

och kunskaperna i tyska hjälpte till och hon var även väldigt intresserad av språket. Det att hon inte ville att någon annan skulle tolka åt henne gjorde att hon satsade på inläring av svenska och arbetade mycket för att kunna lära sig språket så fort som möjligt. Efter tio månaders vistelse i Finland fick hon sin första chans att tolka åt andra – det bevisar att hon snabbt lärde sig svenska. Att NF3 inte kan finska är ett problem, hon märker varje dag i sitt arbete att hon skulle behöva kunskaper i finska. Det kommer fram i praktiska saker, t.ex. om hon får ett papper på finska så måste hon be om hjälp av sina kollegor eller om hon vill delta i ett seminarium som bara arrangeras på finska - kan hon inte delta. NF3 har börjat en gång på en kurs i finska, men kursen var inte någonting för henne: hon vill i stället för två timmar i veckan med 30 andra studerande få mer individuell undervisning som skulle vara anpassad i hennes nivå.

NF4 svarade att hans kunskaper är lite bättre i engelska än i svenska, för det är engelska han använder på arbetet och har kunnat språket längre tid än svenska. Det att han inte kan finska har inte påverkat hans liv, för redan då när han bodde i huvudstadsregionen använde han mer engelska i butiker samt i kontakt med myndigheterna, för hans erfarenhet av att använda svenska var inte lyckad. Om han började på svenska fick han många gånger svar på finska, för han ansågs vara finländare som utöver svenska kan även finska.

7.5 Integration

Nu efter 20 år i Finland och i kommunen känner NF2 sig som hemma. Han är tacksam för att han haft arbete under hela sin vistelse här. På det sättet har han fått möjligheten att lära känna andra som bor i staden. Han känner sig som hemma, fastän de brukar säga att de far hem när de far till Bosnien över sommaren. Men när de far tillbaka till Finland, känns det att de far hem till Finland.

Frågan om hur finländare i kommunen ser på invandrare svarar NF3 att det inte finns några större problem. Arbetsgivarna behöver invandrare som arbetskraft men de har också blivit vänner över nationella gränser.

Citat 22: (NF3) Positivt. Jag tycker de inte har nån större problem med oss. Så att de, är medvetna om det där att de behöver oss, arbetsgivarna behöver oss invandrare här men annors så det är ju det är många som har vänner bland både vietnameser och bosnier.

NF3 ville lyfta fram bosnier som enligt henne är i Finland för att jobba. Här ser man hur mycket arbete betyder för invandrare. Om de har jobb, finns det inte några som helst problem, varför skulle det finnas, fortsätter hon.

Citat 23: (NF3) Jag tycker faktiskt att bosnierna har klarat sig väldigt bra här så att första gruppen som kom, det är nästan alla som är som jobbar. Ingen är nåt socialfall att det är jätteviktigt. Och folk sen om de kommer som arbetsinvandrare. De är ju alla falt ut ser. De är arbetsinvandrare. De är här för att de ska jobba. Varför sku de ha något problem med det där. Jo. Jag tycker att det fungerar bra.

NF4 beskrev att andra i Österbotten ser honom som en utlänning som är gift med en lokal kvinna.

NF5 vill inte lära sig den lokala dialekten för han har planer att flytta bort från Österbotten för att söka jobb. Han skulle även kunna flytta till Sverige och där ska han tala högsvenska.

Citat 24: (NF5) Jag trodde att jag skulle bo i Helsingfors eller i Tammerfors, men när jag åkte till Österbotten så såg jag bara skog och tänkte att vilken stad ska jag bo i. Jag bara funderar, är det en bra stad. Jag kände det lite tråkigt och ville komma tillbaka till Vietnam. Men efter fick jag gå i skolan så börja jag få kompisar och kände mig bättre, att bo i Finland är lugnt. Bättre än i Vietnam. Inte så stor stad, men mycket människor.

När NF5 flyttade till Finland visste han inte så mycket om landet. Han hade sett några bilder från Helsingfors och Tammerfors på Finlands ambassad i Vietnam och trodde att han skulle bo i en sådan ganska stor finsk stad. Att kommunen där han nu bor är en liten stad där det finns mycket natur och utrymme uppskattar han högt. Han trivdes bättre då han fick kompisar och hade sysselsättning (kursen i svenska). Han har blivit van att leva ett lugnare liv än i Vietnam, nu njuter han av att vara med vänner och inte göra hela tiden så mycket, någonting speciellt. Han beskriver lokalborna som trevliga och vill gärna bli bekant med flera. På frågan om negativa upplevelser svarar han att han inte vill tänka på dem och inte låta dem påverka hans liv.

Citat 25: (NF5) För mig spelar de inte vad de talar för jag bryr mig inte om de talar om mig bra eller inte bra. Jag bryr mig inte om det för att det är mitt liv, jag lever i mitt liv så jag bryr mig inte m vad de talar.

7.5.1 Kulturchock

Informant NF1 nämnde själv under intervjun termen kulturchock (se avsnitt 2.3.1.) NF1 ritade på ett papper en figur där man såg hur bra hon hade trivts under de första åren, även så att under de tre första åren var kurvan stigande. Under fjärde året började kurvan gå neråt och det förklarade NF1 att var kulturchock. Kulturen i det nya landet var så olik jämfört med hemlandet Thailand och ett nytt språk fick hon också lära sig. Hon ville inte vara annorlunda utan ville lära sig de lokala vanorna. Hon fick hela tiden lära sig någonting nytt, om kulturen eller språket. Då tänkte hon mera på vad andra skulle tänka om henne och det vad/hur hon gjorde saker, men nu efter sju år i landet har hon lärt sig att inte bry sig om andras tankar utan vågar göra vad hon vill och hur hon vill. Sättet hon gör saker är inte rent thailändskt, men inte heller finskt utan en blandning av båda. Wellros (1998: 45) beskrivning om kulturchock stämmer i denna informants fall. I början var allt nytt och spännande, men efter några år i landet orkade hon inte mera låtsas. Alla nya regler och vanor som stridit emot de som funnits i hennes hemland kändes omöjliga att godkänna.

NF2 har nästan ingen kontakt alls till hemlandet pga. att alla hans vänner och släktingar blev splittrade runt omkring Europa efter kriget. Han trivs bra i södra Österbotten och misstänker att arbetssituationen som har varit positiv har en stor påverkan. Även det att han har sin familj och bröder samt många andra bosnier i kommunen har underlättat integrationen. En stor grupp människor som har samma ursprung och som har upplevt krig och flykt håller ihop och hjälper varandra. I början var det svåraste med språket - att inte kunna det. De kunde inte kommunicera, inte säga någonting.

Citat 26: (NF2) Man kände sig som ett litet barn, som ett spädbarn. (NF2)

Att inte kunna språket i början är svårt. Då känner man sig utanför gemenskapen. NF2 berättade också om ett minne från tiden när han hade anlänt till Finland. Han befann med sin fru i en flyktingförläggning. Det ordnades ett besök av lokalbefolkningen dit, tanken var säkert bra men förverkligandet inte så lyckat. Enligt NF2 kändes det som att de satt där och åt som i djurgården när folk gick runt och tittade på dem. Ingen kunde den andres språk så det gick inte att kommunicera. Tiden efter flyktingförläggningen har varit bättre när han själv haft möjligheter att påverka.

7.5.2 Framtidssyn

Det blir intressant att se hur eventuella barns/barnbarns språk speglar både orsaken för informanternas ankomst samt familjemedlemmarnas språkkunskaper. De två informanter som hade kommit till Finland från ett land som var i krig under 1990-talet (NF2, NF3) ville att deras eventuella barnbarn skulle tala bosniska, deras modersmål. De ville dock också att barnbarnen skulle utöver bosniska tala många andra främmande språk, men att bosniska var en självklarhet för dem och skulle vara barnbarnens modersmål.

Citat 27: (NF2) Bosniska, absolut. Men sen massa andra främmande språk. Det är ju bara bra att kunna.

Citat 28: (NF3) Ja, absolut (bosniska). Det är nånting som är självklart. Det är nånting jag tyckte jag tycker är självklart.

Citat 29: (NF3) Jag tycker det är ett språk och det är modersmål. Som och det är basis på all andra språk. Om man är stark i sitt modersmål och kan sin grammatik och är en sån som har en bra ordförråd i sitt då kan man lättare lära sig ett annat språk. Mycket lättare... Men jag tycker om man är så stark i sitt eget språk så det är lättare att, vet du, att lära dig ett annat språk. Jag tycker absolut att modersmålet är jätteviktigt och jag tycker inte att alltså barn som oavsett var de bor, i vilket land, så får gratis sitt modersmål och de måste kunna sitt modersmål. Det är absolut min åsikt.

De som hade flyttat till Finland efter kärlek eller familj (NF1, NF5) ville att barn/barnbarn skulle tala antingen svenska, engelska eller finska. Här ser man en tydlig skillnad mellan svaren om man jämför de som kommit som flyktingar och de som frivilligt flyttat till landet. Enda undantaget är dock NF4 som skulle önska att hans eventuella barnbarn kunde engelska, svenska, hans förstaspråk samt finska i framtiden. När jag ställde frågan om vilket språk han skulle önska att hans eventuella barnbarn skulle kunna svarade han genast engelska. Det är ett språk som enligt honom är viktigt att kunna. Andra språk som han gärna vill att barnbarnen kan är hans förstaspråk, svenska och finska för att far- och morföräldrarna talar dessa språk. Svenska anser han vara nyttigare än finska: större marknad för språket. Han lyfter också fram hur stor rikedom det är att kunna flera språk: därför önskar han att eventuella barnbarn skulle ha lust att läsa många språk: ”Ju flera språk, det är ju rikedom.”. Att han önskade att hans förstaspråk levde vidare i släkten var en liten överraskning. Jag antar att det är för att hans fru också talar detta språk samt att språket faktiskt inte är hans modersmål är en orsak till att det är med på listan. Dialekt som han anser vara sitt modersmål har han inte lärt sina barn

att tala. Tyvärr kan jag inte exakt säga hur stora skillnader det finns mellan just denna dialekt och standardspråket.

8 DISKUSSION

Språket man integrerar sig med i det nya samhället har en stor roll i invandrarnas identitet och integration. Den här studien visar att integrationens väg inte alltid är sådan som invandrare skulle ha velat. Att lära sig svenska i det svenskspråkiga Österbotten där majoriteten talar svenska är enkelt och att integreras på finska i huvudstadsregionen är norm. Men om situationen skulle vara omvänd med språken: i Österbotten skulle man vilja lära sig finska och i huvudstadsregionen svenska, då stöter man på problem. Som studien visar (avsnitt 7.4.1, citat 16) har invandrare i Österbotten inte alltid möjlighet att välja integreringsspråket, samma gäller i huvudstadsregionen (kapitel 5.2).

8.1 Språkval – eller tvångspråk?

Myndigheterna i Finland tenderar inte alltid följa lagen och erbjuda invandrare möjlighet att välja fritt sitt integreringsspråk utan avråder dem från att välja minoritetsspråket. Detta hjälper inte invandrare att integrera sig varken på svenska i huvudstadsregionen där den svenska vägen skulle kunna vara enklare för vissa invandrare eller på finska i Österbotten. Informanterna i Magmas studie (2012) var intresserade av den så kallade svenska vägen eftersom de hade tidigare kunskaper i svenska språket eller någon annan anledning som gjorde valet att välja svenska lätt. Även invandrare som intervjuats i Hufvudstadsbladet (artikel i tidningen 10.9.2014) hade likadana erfarenheter.

Både studien Via svenska och den här studien talar om att invandrare vet bäst vad som skulle vara det rätta sättet att underlätta integrationen till det nya samhället. Den bästa början skulle vara att låta invandrare själva välja integreringsspråket och erbjuda kurser i båda nationalspråken. Den här studien visar dock att om invandrarna har en vilja att integrera sig i det nya samhället lär de sig det språk som erbjuds. Så har hänt med NF2 och NF3: de har blivit båda placerade till Svenskfinland (NF3 dock till sina föräldrar) och har lärt sig svenska men skulle nu välja finska om de hade möjlighet att börja om från början. I Österbotten är situationen lite annorlunda än i huvudstadsregionen där

båda nationalspråken hörs och syns i vardagen. I Österbotten och speciellt i kommunen där informanterna bor är kontakterna med det finska språket sällsynta.

8.2 Vägen till integration

Vägen till att bli integrerad är lång och tar tid. Informanterna i studien representerar en grupp där alla har hittat antingen arbete eller studerar för tillfället. Att kunna språk har varit till hjälp och som NF5 uttryckte sig så skulle det inte vara möjligt för honom att studera om han inte hade lärt sig svenska. Språket spelar alltså en stor roll i integreringen. Att kunna det språk man vill integrera sig med är nödvändigt. I Vasa (avsnitt 4.2) tyckte invånare med ett annat modersmål att bristande kunskaper i finska eller svenska var ett hinder. Studien i Vasa bevisar att språkkunskaperna i båda inhemska språken är viktiga i området. För att kunna utnyttja alla arbetsmöjligheter är det bra att man behärskar både finska och svenska. Det samma anser informanterna som blev intervjuade i Österbotten för den här magisteravhandlingen. Att kunna språk är inget negativt och att invandrare lär sig båda inhemska språken är positivt.

Att sysselsätta sig med någonting gör integreringen snabbare. Att känna sig behövd är en egenskap invandrare i studien hade. De alla behövs till någonting. NF2 och NF3 ville visa för de finska myndigheterna att de uppskattar sina nya liv i Finland efter kriget i det gamla hemlandet. De fick båda i ett tidigt skede möjligheten att arbeta som tolkar och vara till nytta. Två invandrare i Magmas studie som inte känner sig integrerade är två kvinnor som inte har haft möjligheter att lära sig svenska. Den ena kvinnan har en dotter som har lärt sig svenska i skolan och integrerats. Detta framhäver moderns hittills misslyckade integration.

8.3 Framtiden

Språkmässigt ser framtiden för svensktalande invandrare bra ut både i huvudstadsregionen och i Österbotten. Det betyder dock det att dessa personer kan ta del bara i de svenskspråkiga aktiviteterna. Att bli en svenskspråkig invandrare i huvudstadsregionen är inte lätt, men sen när man lärt sig språket är det enligt Magmas studie samt Hufvud-

stadsbladet lätt och givande att bli en del av det finlandssvenska samhället. Då känner man sig mer välkommen och kretsarna är mindre, det hjälper till att man känner sig tryggare än i det finskspråkiga samhället.

Invandrarna i studien var nöjda med livet i Finland. Att bo kvar i Finland efter 20 år var ett alternativ för dem. Men att flytta till andra länder var inte heller uteslutet (se tabell 12 nedan). Hur skulle Finland få invandrare som redan integrerat sig i samhället att stanna i landet även efter att barnen har blivit vuxna? Vad finns här som skulle få dem att stanna? Dessa är frågor som den här studien inte kan svara på, men viktiga att fundera på när man vill undersöka invandrarnas framtid. Invandrarnas bakgrund reflekteras i informanternas svar om de skulle vilja flytta från Finland eller stanna i landet. NF1 skulle vilja stanna i Finland, hos sin man och sin dotter. Att flytta till en större stad har hon funderat över men vill att barnet blir äldre före flyttet. NF2 och NF3 skulle flytta tillbaka till sitt gamla hemland, och NF4 tyckte att världen är så spännande att han skulle kunna flytta nästan vart som helst och pröva bo i olika länder. NF5 skulle vilja flytta till Sverige och jobba inom sjukvården, eller stanna i Finland men flytta till en större stad och lära sig finska.

Tabell 12 Informanternas flyttplaner

1. Kvotflykting eller familjeåterförening	Stanna i Finland eller flytta till det gamla hemlandet.	NF2 NF3
2. Arbetskommendering	Stanna i Finland eller flytta t.ex. till Australien eller Kanada, världen som en möjlighet.	NF4
3. Familjen	Hos föräldrar i Finland (NF5) men även möjlighet att flytta till Sverige. Bosätta sig i en större finsk stad.	NF5 NF1

De som kom som flyktingar (NF2 och NF3) skulle helst vilja flytta till det gamla hemlandet men läget är inte bra ännu. Nu har de båda också arbetat hårt för att skaffa ett nytt liv i Finland och speciellt NF2 konstaterar att han inte kan lämna sina barn och flytta själv med frun. Men om han nu skulle välja ett land dit han skulle flytta vore det landet

Bosnien och Hercegovina. Det samma sade NF3. Hon skulle helst flytta tillbaka till Bosnien och Hercegovina, men har numera ett bra liv i Finland. Hon skulle inte gärna flytta igen till ett helt främmande land, eftersom hon redan flyttat till Tyskland och därifrån till Finland och upplevde det krävande. NF4 som har erfarenhet att vistas i olika länder när han studerat samt jobbat i kortare perioder utomlands tyckte inte att Finland måste vara hans slutliga hemland. Nu när barnen är så små att de inte kan lämnas ensamma tänker han inte flytta för det finländska skolsystemet uppskattar han högt. Han kan arbeta i olika länder med likadana arbetsuppgifter som han nu har och när han behärskar engelska flytande kan han tänka sig att flytta utomlands senare.

NF5 har planer på att studera vidare inom sjukvården och sedan arbeta i olika städer i Finland. Han vill gärna lära sig finska ordentligt för att kunna flytta till en större stad i landet. Även Sverige fascinerar honom och det är en orsak till varför han inte vill tala den lokala dialekten utan högsvenska. I studien som gjordes i Vasa (avsnitt 4.2) kom det fram att 16 % av invandrare med ett annat modersmål (varken svenska eller finska) hade planer att flytta utomlands i närmare framtid. Av finsk- och svenskspråkiga var antalet 4 %. Att alla 5 informanter i den här studien behärskar svenska bra kan antas påverka positivt för att de tänker sig stanna i landet. Det ser ut som om att språket knyter dem starkare till landet. Undantaget är NF4 som har bredaste språkkunskaper av informanterna; han skulle kunna klara sig på olika länder när han behärskar alla många språk utmärkt.

8.4 Sammanfattning

En lyckad integration behöver sändarland och mottagarland som båda vill det bästa för invandrare. Sändarland skulle kunna göra flyttandet så enkelt som möjligt och om det är frågan om ett land där det finns krig skulle det vara bäst för människor att familjer skulle till ett och samma mottagarland. NF3 hade först hamnat i Tyskland och först efter några år fått flytta till Finland där hennes föräldrar hade fått asyl. NF3 beskrev att det skulle ha varit lättare för henne och hennes dotter att bara flytta en gång. Nu fick de gå igenom integreringen två gånger, först i Tyskland och sedan i Finland.

Att jämföra en studie som gjorts i huvudstadsregionen och med en som gjorts i Österbotten är krävande. Båda områdena har sina egenskaper som inte finns i det andra området. Språksituationen t.ex. är omvänd – i Österbotten är det svenska språket starkast när det finska språket har den ställningen i huvudstadsregionen. Också folkmängden skiljer sig mellan dessa två områden. Huvudstadsregionen har flera invånare än Österbotten och detta kan inte lämnas bort i jämförelse av områden.

9 AVSLUTNING

Att skriva en magisteravhandling måste alla studeranden klara av. Det är ett arbete bland de många vi får skriva vid universitetet, men har ändå en speciell status. För mig var det viktigt att hitta ett ämne som intresserar mig och som inte forskats i så mycket tidigare. Identitet och invandrare är något som jag som lärare kommer att arbeta med, när andelen invandrare eller elever med invandrabakgrund i de finska skolorna ökar.

Att intervjua informanter och bearbeta materialet efteråt kändes rätt. Att själv intervjua invandrare gav studien en personligare prägel och hjälpte till att genomföra projektet när jag kände mig som en riktig forskare.

Efter intervjuerna kände jag att de lyckades. Att ställa tillägsfrågor under intervjuerna var inte så svårt och både mina och informanternas språkkunskaper räckte till. De valda informanterna svarade dock på de ställda frågorna så att jag fick mycket bra argument och motiveringar. Att transkribera materialet tog en lång tid. Eskola & Vastamäki (2010: 43) skrev att det tar ca en arbetsdag för att transkribera en timmes intervju, det insåg jag också. Så jag vill påminna de som planerar att använda intervjumetod som sätt att samla in material: kom ihåg att det tar länge att transkribera, speciellt om det är ett andraspråk för dig (och för de som blev intervjuade) som du transkriberar.

Temaområden i intervjuerna var genomtänkta och jag tror att det hjälpte till att jag fick fram saker som jag var ute efter. Men ändå var det svårt att komma igång med analysdelen. Att veta vad jag skulle göra med materialet samt hur jag borde börja och med vilken del kändes omöjligt i början. I seminariet kan du lyssna hur de andra har gjort och få goda råd. Det att man försöker klara sig utan att fråga efter hjälp kan bli mycket dyrare i längden.

Att fylla kraven som ställs för reliabilitet och validitet i vetenskapliga studier har varit viktigt för mig. Jag kan påstå och nöjd skriva att reliabiliteten i studien är hög. Det att jag slumpmässigt valde fem informanter har såklart en väldigt stor betydelse för resultatet; med andra informanter skulle resultatet få helt olika drag. Istället för att se resultaten

vill jag koncentrera mig på reliabiliteten i studiens genomförande. Även validiteten i denna studie har varit en viktig aspekt för mig. Jag ville med studien få fram hur en liten grupp invandrare har integrerats i samhället. För att få tag på informanter som vill delta i en studie där man kommer att bli analyserad ganska noggrant är oftast svårt. Jag hade tur med att få tillräckligt många deltagare som frivilligt ville hjälpa mig och deltog i intervjun. Jag försökte mitt bästa med att få intervjuteman att stämma överens med forskningsfrågan, så att studien verkligen skulle få fram det jag var ute efter. Såsom i Kalaja, Alanen & Dufva (2011: 21) påpekas, är det validiteten i studien som mäter hur precis studien har koncentrerat sig på ämnet.

Temat i min studie är aktuellt och jag hoppas att studerande som skriver sin magisteravhandling hittar ett ämne i anknytning till detta och vågar ta itu med det. Vidare forskning kan hjälpa både det finländska samhället, kommuner och enstaka invandrare. T.ex. kunde man arbeta med kvantitativt material och göra en enkätundersökning med flera informanter. En bra mängd skulle kanske vara 100-500 invandrare i det svenskspråkiga Österbotten. Då skulle man få fram attityder från en större grupp men ändå begränsa området geografiskt på ett vettigt sätt.

Om man skriver en kvalitativ studie tycker jag att man ska fundera noggrant hur många informanter man vill ha med i studien. Nu känns det så att jag inte hade möjlighet att analysera allt jag hade med i materialet, för intervjuerna gav så mycket intressant information. Men princip ”kill your darlings” är säkert känd för många forskare samt avhandlingsskribenter. Man kan inte ta med allt man skulle vilja. Någonting måste sparas till nästa studie – eller hur? Att informanterna representerade en ganska bred åldersgrupp ansåg jag vara positivt. Jag märkte nog att NF5 som var den yngsta hade lite svårare att beskriva sig själv och säga vad han tänkte om saker. Det kan ha berott på hans lite svagare kunskaper i svenska eller det att han hade bott i landet också den kortaste tiden; 3 år. Han saknade också livserfarenhet som de andra hade när de var föräldrar, det störde inte analyserandet av material men om jag nu skulle välja informanter skulle jag försöka få ihop en lite mera homogen grupp – då skulle resultatet inte vara så mångsidigt, men för en oerfaren forskare skulle det kanske vara enklare att genomarbeta materialet och dra slutsatser.

Till slut vill jag lyfta fram en dansk artist Natasjas sång som berättar om invandrare som har integrerat sig i det danska samhället men kommer trots det alltid vara ” Den lille mørke dér”. Som informant NF1 sade under intervjun, finns det alltid en bland lokalbefolkningen som tycker att du gör saker på ”fel” sätt. Om man kommer över dessa tankar som NF5 sade i citat 25 och inte längre bryr sig om vad andra tänker eller tycker om dig har du nått en viss grad av integration: du har hittat dig själv i den nya kulturen och kan leva ett normalt liv. NF5 För hur kan man säga att bara vissa människor skulle ha lov att bo i vissa länder? Såsom Natasja sjunger vet vi att hela världen är vårt hem!

Det er komplet lige meget, hvor pæredansk jeg er

Jeg vil altid være hende "Den lille mørke dér"

"Er du adopteret?"

"Kommer du fra Indien?"

"Har du en far?"

"Hvor kommer du fra?"

Og jeg må svare: " Islands Brygge det er da klart"

Jeg føler mig dansk og det er nemt at blende ind

Men der vil altid være en Pia, en Johnny og en Evensen,

der synes, jeg er for dum og grim og bør sendes hjem

Men fuck nu dem, for jeg ved at hele verden er mit hjem

Kom igen!

Natasja: I Danmark Er Jeg Født

LITTERATUR

- Befolkningsregistercentralen (2013a). Folkbokföringsförvaltningens terminologi. <http://vrk.fi/default.aspx?docid=226&site=5&id=185> (Tillgänglig 2.7.2013)
- Börestam, U. & Huss, L. 2001. Språkliga möten. *Tvåspråkighet och kontaktlingvistik*. Malmö. Studentlitteratur.
- Creutz, K. & Helander, M. 2012. Via svenska. Den svenskspråkiga integrationsvägen. Helsingfors: Finlandssvenska tankesmedja Magma. http://www.magma.fi/images/stories/reports/ms1201_viasvenska.pdf (Tillgänglig 26.9.2013)
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. I: Aaltola, J. & Valli, R. (red.): *Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevälle tutkijalle*. Jyväskylä: PS-kustannus. 26-44.
- Finlex (2013b). Språklagen. 6.6.2003/423 [http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423?search\[type\]=pika&search\[pika\]=6.6.2003%2F423](http://www.finlex.fi/sv/laki/ajantasa/2003/20030423?search[type]=pika&search[pika]=6.6.2003%2F423) (Tillgänglig 25.7.2014)
- Folktinget. 2006. Folktingets undersökning om finlandssvenskarnas identitet. Identitet och framtid. Suomenruotsalainen identiteetti. Folktingetin kyselytutkimus. http://folktinget.fi/Site/Data/137/Files/Folktinget_low.pdf (Tillgänglig 19.2.2013)
- Forsander, A. 2002. ”Luottamuksen ehdot – Maahanmuuttaja 1990-luvun suomalaisilla työmarkkinoilla”. Väestöliiton Väestötutkimuslaitos. Helsinki.
- Giampapa, F. 2004. The Politics of Identity, Representation, and the Discourses of Self-identification: Negotiating the Periphery and the Center. I: Pavlenko, A. & Blackledge, A. (red.): *Negotiation of Identities in Multilingual Contexts*. Clevedon: Multilingual Matters. 192-218.
- Grönfors, M. 1982. Kvalitatiiviset kenttätyömenetelmät. Helsinki: WSOY.
- Gummesson, E. 1991. *Qualitative methods in management research*. Revised edition. Newbury Park, CA: Sage.
- György-Ullholm, K. 2010. Flerspråkighet, enspråkighet och etniskt identitet. I: Musk, N. & Wedin, Å. (red.): *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur. 23-54.
- Haglund, C. 2004. Flerspråkighet och identitet. I: Hyltenstam, K. & Lindberg, I. (red.): *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur. 359-387.

- Heller, M. 1987. The role of language in the formation of ethnic identity. In J. Phinney and M. Rotheram (eds) *Child's Ethnic Socialization*. Newbury Park: CA: Sage. pp. 180-200.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 1993. *Teemahaastattelu*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2001. *Tutkimushaastattelu*. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.
- Holtti, T & Herberts, K. 2006. *Vasa som tvåspråkig och mångkulturell stad*. Vasa: Åbo Akademi.
- Honkasalo, V. 2001. ”Nyt mä oon suomalainen... varmaan”. *Nuoret maahanmuuttajat, etnisyys ja rasismi*. Helsingfors universitet. Humanistiska fakultetet. Pro gradu-arbete.
- Honkasalo, V. 2003. Voiko jäsenyyttä valita? Nuorten maahanmuuttajien tulkintoja suomalaisuudesta ja rasismista. I: Harinen, P. (red.): *Kamppailua jäsenyyksistä*. Etnisyys, kulttuuri ja kansalaisuus nuorten arjessa. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto. 158-189.
- Horsti, K. 2005. Vierauden rajat. *Monikulttuurisuus ja turvapaikanhakijat journalismissa*. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy.
- Huttunen, L. 2002. *Kotona, maanpaossa, matkalla*. Kodin merkitykset maahanmuuttajien omaelämäkerroissa. Helsinki. Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Hufvudstadsbladet. 10.9.2014. Myndigheter: Lär dig inte svenska. S.2-3.
- Häkkinen, A. & Mattila, M. 2011. *Etelä-Pohjanmaan maahanmuuttajat*. Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia n:o 4. Siirtolaisinstituutti: Pohjanmaan aluekeskus.
- Jaakkola, M. 1999. *Maahanmuutto ja etniset asenteet*. Suomalaisten suhtautuminen maahanmuuttajiin 1987-1999. Työvoimapolitiittinen tutkimus 213. Työministeriö.
- Joseph, J. E. 2004. *Language and Identity: national, ethnic, religious*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Kommunförbundet. Svensk- och tvåspråkiga kommuner 2013.
http://www.kommunerna.net/sv/kommuner/svensk-tvasprakiga/Documents/SVENSK_och_TVAsprakiga_kommuner_pa_svenska.pdf
 (Tillgänglig 25.7.2013)
- Laakkonen, R. 1991. Kansallisen siirtolaisuus ja ulkomaalaispolitiikan suuntaviivoja. I: Helander, M (red.) *Totta toinen puoli? Työperäisen maahanmuuton todelliset ja kuvitellut kipupisteet*. SSKH skrifter 31. Svenska social- och kommunalhögskolan. Helsingfors.

- Lagerholm, P. 2005. *Språkvetenskapliga uppsatser*. Lund: Studentlitteratur.
- Lange, A. & Westin, C. 1981. Etnisk diskriminering och social identitet: forskningsöversikt och teoretisk analys. Stockholm: LiberFörlag.
- Lepola, O. 2000. *Ulkomaalaisesta suomenmaalaiseksi*. Monikulttuurisuus, kansalaisuus ja suomalaisuus 1990-luvun maahanmuuttoliittisessä keskustelussa. Helsinki:SKS.
- Mattila, M. & Björklund, K. 2013. *Tomaatteja, teollisuutta ja monikulttuurisuutta. Närpiön malli maahanmuuttajien kotouttamisessa*. Pohjanmaan aluekeskuksen tutkimuksia n:o 5. Turku: Siirtolaisinstituutti.
- Migrationsverket (2013a). Ordlista. *Centrala termer om invandring*. http://www.migri.fi/for_media/ordlista (Tillgänglig 26.4.2013)
- Migrationsverket. (2013b). Pressmeddelanden. Kvotflyktingar som tagits ut till Finland får utbildning redan innan ankomsten till Finland. http://www.migri.fi/for_media/meddelanden/pressmeddelanden/pressmeddelanden/1/0/kvotflyktingar_som_tagits_ut_till_finland_far_utbildning_redan_innan_ankomsten_till_finland (Tillgänglig 22.10.2013)
- Magnusson, J. 2010. Språk som ingång till gemenskap. I: Musk, N. & Wedin, Å. (red.): *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur. 79-94.
- Musk, N. 2010. Identitet som dynamisk process: exemplet tvåspråkiga ungdomar i Wales. I: Musk, N. & Wedin, Å. (red.): *Flerspråkighet, identitet och lärande*. Lund: Studentlitteratur. 55-77.
- Ng, R. 1981. Constituting ethnic phenomenon: An account from the perspective of immigrant women. *Canadian ethnic studies*. 13. pp. 97-108.
- Norton, B. 1997. Language, identity, and the ownership of English. *TESOL Quarterly* 31. (3), 409-429.
- Norton, B. 2000. *Identity and language learning*. Gender, ethnicity and educational change. Essex: Pearson Education Limited.
- Nuolijärvi, P. 1986. *Kieliyhteisön vaihto ja muuttajan identiteetti*. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura. Tietolipas 100.
- Rubin, H. J. & Rubin I. S. 1995. *The Art of Hearing Data*. London: Sage.
- Salt, J. & Clarke, J. & Schmidt, S. 2000. *Patterns and Trends in International Migration in Western Europe*. Eurostat Theme 3 Population and social conditions. Luxembourg: Eurostat.
- Skutnabb-Kangas, T. 1986. *Minoritet, språk och rasism*. Malmö: Liber läromedel.

- Statistikcentralen (2013a). Flyttningsrörelsen 2012.
http://www.stat.fi/til/muutl/2012/muutl_2012_2013-04-26_sv.pdf (Tillgänglig: 26.4.2013)
- Statistikcentralen (2013b). Befolkning. Utländska medborgare i Finland.
https://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto_sv.html#medborgare
(Tillgänglig 2.7.2013)
- Statistikcentralen (2013c). Finlands officiella statistik (FOS): Befolkningsstruktur. Befolkningen efter språk 1980–2012 .
http://www.tilastokeskus.fi/til/vaerak/2012/vaerak_2012_2013-03-22_tau_002_sv.html (Tillgänglig 3.12.2013)
- Statistikcentralen (2013d). Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne.
http://tilastokeskus.fi/til/vaerak/2012/01/vaerak_2012_01_2013-09-27_tie_001_fi.html (Tillgänglig 3.12.2013)
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Visapää, C. 1996. "Varför sku' de tala svenska". Språklig självidentifikation och språkbruk bland 13-åringar i en Helsingfors skola, med tyngdpunkt på de "tvåspråkiga". Helsingfors: Forskningsinstitutet.
- Wahlbeck, Ö. 2007. Ny migration och nya etniska identiteter i de nordiska länderna. I: Wahlbeck, Ö.(red.): *Ny migration och etnicitet i Norden*. Meddelanden från ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademi. Sociologi. Ser. A:554. Åbo: Åbo Akademi. 5-12.
- Wellros, S. 1998. *Språk, kultur och social identitet*. Lund: Studentlitteratur.
- Wolf-Knuts, U. 1995. Den mångbottnade identiteten. I: Ståhlberg, K. (red.): *Finlandssvensk identitet och kultur*. Meddelanden från ekonomisk-statsvetenskapliga fakulteten vid Åbo Akademin. Institutionen för offentlig förvaltning. Ser. A:441. Åbo: Åbo Akademi. 1-24.

BILAGOR

BILAGA 1.

TEMA 1: BAKGRUNDSINFORMATION

Namn: _____ Födelseår: _____

Modersmål: _____ Födelseort: _____

Familj:

make/maka: _____ (nationalitet och modersmål)

Ev. barn: ålder _____ kön: flicka/pojke

ålder _____ kön: flicka/pojke

ålder _____ kön: flicka/pojke

ålder _____ kön: flicka/pojke

ålder _____ kön: flicka/pojke

Ankomstår till Finland: _____

Bostadsort: _____

Har du bott i någon annan ort i Finland? _____

När? _____

Har du bott i andra länder? Ange tid.

_____
_____

Utbildning/yrke: Ange i vilket land du studerat.

Grundskola _____

Gymnasium _____

Yrkesskola _____

Institutnivå _____

Högskole-/ Universitetsnivå _____

Annat; vad? _____

BILAGA 2.**TEMAINTERVJU****TEMA 2: SPRÅKKUNSKAPER I ALLMÄNHET**

Modersmålet:

- Användning av modersmålet
  - Med vem
  - Hur mycket

Hur många språk behärskar du?

- Var och hur har du lärt dig språk?

Har du haft någon nytta av dina språkkunskaper? Hurdan?

- Nyttan i Finland?
- Berätta mer

TEMA 3: KUNSKAPERNA I SVENSKA OCH FINSKA

Berätta om dina svenskstudier:

- Var
- Hur länge
- Vad tyckte du om det?

Hur tycker du att du klarar dig på svenska i det dagliga livet?

- Vem kan hjälpa dig om du behöver hjälp?

Har språkkunskaperna i svenska varit till nytta, t.ex. för att få bättre jobb/studieplats?

Hur klarar sig de övriga familjemedlemmar på svenska?

Går barnen/kommer de att gå i svenskspråkig skola? Kan du motivera valet?

Kunskaperna i finska?

- Hur mycket har du studerat finska?
  - Har du hamnat i situationer där du skulle ha behövt kunskaper i finska? Berätta.

TEMA 4: SPRÅKET HEMMA OCH DET VIKTIGASTE SPRÅKET

Vilket/vilka språk talar du helst?

- Hemma
- På jobbet

Talar du lokal dialekt?

- Med vem om du talar det?

Vad är svenska språkets ställning för dig?

- Skulle du välja att lära dig svenska i Finland om du fick en ny chans att välja?

TEMA 5: INTEGRATION

Orsaken till ankomsten

- Omständigheterna för ankomsten?

Vad visste du om Finland från tidigare? Allmänt.

Vad visste du om språksituationen i Finland före din ankomst?

- I Österbotten?
- Vem gav dig information?
- Ville man att du skulle välja ett visst språk i orten?
- Hur påverkade informationen ditt val av språk?
- Hur bra anser du dig kunna svenska idag?

Kontakterna till hemlandet:

- Hur ofta? På vilket språk?

Kontakterna till andra länder:

- Hur ofta? På vilket språk?

Hur trivs du i denna kommun?

- Har du hittat sin plats?
- Känner du dig utomstående?

Kan du säga vara kulturellt kompetenta i det nya samhället?

- Känner du dig som hemma? Motivera

Hur var det att flytta till Finland?

- Vilket var det svåraste förändringen/vilka var de svåraste förändringarna?
- Vad var mest likadant här än tidigare?

I vilken grupp identifierar du dig?

1. Finlandssvenskar
Känner du dig vara en del av en minoritetsgrupp bland finlandssvenskar? (in-eller utgruppen?)
2. Finländare
3. Nånting annat?

Har du röstat i kommunalval?

Kommer du att ansöka om finländskt medborgarskap?

MOTIVATION!

Kulturella, språkliga orsaker?

Vad betyder ordet finlandssvensk för dig?

Hur skulle du beskriva Österbotten och speciellt denna kommun?

Om du fick flytta, vart skulle du vilja flytta?

Hur du tror att de andra lokalborna ser på invandrare?
... på dig?

Varifrån kommer denna tanke?

Har du fått hjälp till att lära sig svenska?
Tillräckligt? Nöjd?

SNABBA TILL SLUT

På vilket språk följer du nyheter?

... läser de tidningar?

... lyssnar på radio/tittar på tv?

... surfar på nätet?

Vilket språk önskar du att dina barn och barnbarn kommer att använda?

Vilket språk är emotionellt det viktigaste?
Känslornas språk...

Vilket språk är viktigaste i vardagen?

På jobbet?

På stan?

Hemma?

Med vänner?

Vilket är det viktigaste språket?

Ifall du skulle ha möjlighet att välja på nytt, vilket språk skulle du välja: finska eller svenska?

TEMA 6: FRAMTIDSSYN

Var skulle du helst vilja bo om du fick välja fritt?

Hur ser du din situation om fem år?